

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

กฤษดา กระแจะเจิม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ .ดร. อรรถพล วราอัสวปติ,

77 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่าง
เดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือน สิงหาคม 2545 โดยได้ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
การบริหารงานกองทุน รวมทั้งสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎรในชุมชน

ในการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ได้คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2545 จำนวน 15 คน จากการประชุมราษฎรทุกครัวเรือน โดยมีเจ้าหน้าที่
จากทางอำเภอเข้าร่วมสังเกตการณ์ ปัจจุบันมีผู้กู้เงิน 98 คน เริ่มส่งคืน 64 คน จำนวนเงินที่อนุมัติให้
กู้ไปแล้วทั้งหมด 1,127,000 บาท ปัจจุบัน เงินคงเหลือ 243,646.62 บาท (และกำลังดำเนินการ
อนุมัติในรอบต่อไปอีก) ในระยะเวลา 1 ปีที่ดำเนินการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่าสมาชิกที่วินัย
ทางการเงินสูง ทำให้กองทุนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ

ความเป็นอยู่ของราษฎรหมู่บ้านเขาน้อย มีสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านแบบเครือญาติ
จัดเป็นหมู่บ้านที่มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์
การประกอบอาชีพหลักของประชาชนคือ ค้าขาย รับจ้าง รับราชการและอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสร้าง
รายได้ให้แก่ผู้กู้เงินเพียงพอสำหรับเลี้ยงครอบครัว เงินที่ชาวบ้านกู้ยืมสามารถพัฒนาอาชีพและเพิ่ม
รายได้ของราษฎรให้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม 1 ด้านบาทยังไม่พอเพียงสำหรับให้กู้ยืมในหมู่บ้าน
เนื่องจากเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ จึงช่วยได้ในระดับหนึ่ง การบริหารงานจัดการกองทุนเป็นไปตาม
หลักการบริหารจัดการที่ค่อนข้างดี ทั้งด้านการวางแผน การจัดองค์การ การควบคุมและประเมินผล
อาจนับได้ว่าเป็นกองทุนที่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่อกรรมการสอบ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- รองศาสตราจารย์.ดร.อรรถพร วราอัศวปติ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ดร.สาโรช รุจิรวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณพิภูล ประดับศรี อาจารย์นิเทศก์
- คุณณัฐสิรี ลอยสนั่น พัฒนาการตำบลหนองสาหร่ายและ
อาจารย์นิเทศก์

- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

กฤษดา กระแจะเจิม

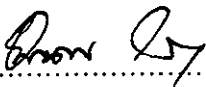
บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน้าอนุมัติ

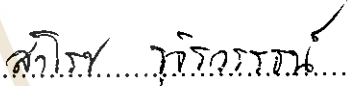
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาจัดการและประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์.ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

กรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์.ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

.....
(ดร.สาโรช รุจิรวรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
หน้าอนุมัติ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ.....	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	7
3. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..	11
4. หลักการประเมิน โครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model).....	14
5. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ.....	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ.....	22
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	27
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	31
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	55
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้.....	62

เรื่อง	หน้า
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ....65	
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....68	
6. ประเมินการอนุมัติเงินกู้ การส่งคืนเงินกู้ รายรับดอกเบี้ยเงินกู้.....70	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....72	
2. วิธีการดำเนินการ..... 72	
3. ผลการดำเนินการ.....72	
4. อภิปรายผล.....74	
5. ข้อเสนอแนะ.....75	
บรรณานุกรม	
ภาพผนวก	
ภาคผนวก ก	แผนที่ต่างๆของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
ภาคผนวก ข	ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 (2545)
ภาคผนวก ค	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ภาคผนวก ง	แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ ชุมชนเมือง
ภาคผนวก จ	แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ ชุมชนเมือง
ภาคผนวก ฉ	แบบรายงานที่ 1 - 12

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1	ความคิดพื้นฐานของการประเมินของสตףเฟิลบีม.....2
2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของของสตףเฟิลบีม.....14
2.2	โครงสร้างทางความคิดที่แสดงคุณสมบัติของหนึ่งหน่วยระบบ.....15
3.1	แสดงองค์ประกอบของระบบ.....18
3.2	ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....20
3.3	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างบ้านเขาน้อย หมู่ 12..... 22
3.4	อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม.....22
4.1	ร้อยละของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้าน(2545).....46
4.2	ร้อยละของรายได้แต่ละภาคการผลิต(2545).....51
4.3	ร้อยละของการอนุมัติโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12.....58

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12.....	12
2	หน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	19
3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	21
3.2	เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บ,รวบรวมข้อมูล.....	28
3.3	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	30
4.1	ประเภทและขนาด SMEs.....	36
4.2	จำนวนประชากรตามช่วงอายุของบ้านเขาน้อย หมู่ 12(2545).....	45
4.3	จำนวนนักเรียน นักศึกษา (2545).....	45
4.4	การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน(2545).....	46
4.5	แหล่งน้ำและการใช้น้ำ(2545).....	48
4.6	รายได้ของแต่ละภาคการผลิต(2545).....	51
4.7	ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12	54
4.8	จำนวนเงินอนุมัติของโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12.....	56
4.9	ระดับความเข้มแข็งของบ้านเขาน้อย หมู่ 12.....	
4.10	ระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน.....	
4.11	ทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน.....	
4.12	ประมาณการณ์ การอนุมัติโครงการ การรับคืนเงินต้น รายรับดอกเบี้ยกองทุน(2	

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 รัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนทั่วประเทศในระดับฐานรากอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีสาระสำคัญประการหนึ่งว่ารัฐบาลจะจัดตั้ง “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เป็นโครงสร้างหลักและมีความสำคัญในระดับเร่งด่วน โดยให้ “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ 74,881 กองทุน กองทุนละ 1,000,000.00 บาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวมในครัวเรือน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม โดยตั้งสำคัญประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

สำหรับ บ้านเขาน้อย หมู่ที่ 12 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีครัวเรือน 228 ครอบครัวย มีบ้าน 328 หลังคาเรือนและมีการประชากร 1,006 คน ได้เริ่มกระบวนการคัดเลือกและก่อตั้ง “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12” เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้รับโอนเงินกองทุน 1,000,000.00 บาท แล้วเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันได้ดำเนินการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุนตามโครงการต่าง ๆ ไปแล้ว 4 วง (ณ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2545) จำนวน 98 รายรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,127,000.00 บาท (หนึ่งล้านหนึ่งแสนสองหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน) และกำลังดำเนินการปล่อยให้กู้ได้อีกในรอบเดือนกันยายนี้ และรอบต่อไปอย่างต่อเนื่อง

อนึ่ง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนากองทุนหมู่บ้านอย่างเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน รัฐบาลจึงจัดให้มี “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” จึงเห็นสมควรให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตระดับปริญญาตรี เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี “หลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการ” ซึ่งเป็นการศึกษาและปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งเป็นภาคการศึกษาออกเป็น ภาคปฏิบัติ 80 % ภาคทฤษฎี 20 % โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการนี้ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ก็เป็นหนึ่งในเช่นกันที่รับผิดชอบโครงการนี้ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ที่อำเภอเมือง อำเภอขามทะเลสอ อำเภอสูงเนิน อำเภอสีคิ้ว

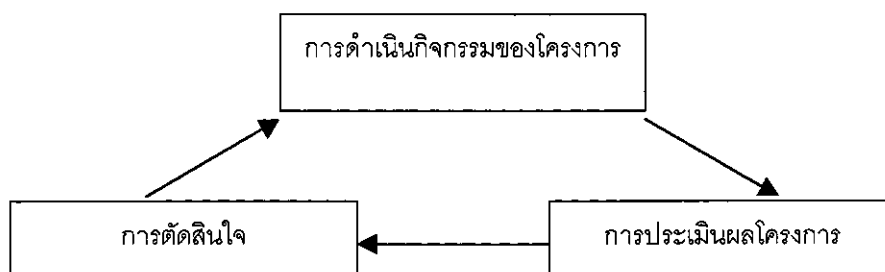
และอำเภอปากช่อง ประกอบด้วยบัณฑิต 698 คน ซึ่งผู้ท้าววิจัยก็เป็นหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการนี้ และเพื่อความสมบูรณ์ของหลักสูตรและเพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 เป็นไปตามนโยบายหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำ “สารนิพนธ์” ฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการ โดยบัณฑิตผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” (ซึ่งถือว่าเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง)

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
3. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
4. เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ได้ใช้กรอบความคิดที่เรียกว่า “ตัวแบบความคิดเชิงระบบ” (System Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล ที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่กล่าวไว้ว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

รูปที่ 1 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีมี ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา : 2545 : 89-90)

4. วิธีการดำเนินการ

4.1 กำหนดพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เกณฑ์ขนาดตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จาก 2 แหล่ง คือ

4.2.1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมโดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่าง 50% ของกลุ่มเป้าหมาย

1.) การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลบริบทชุมชน/หมู่บ้าน

2.) การสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน, ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และผลปฏิบัติงานรายเดือน

3.) การสังเกต เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลผู้ถูกรายกรณี

4.) การอภิปรายกลุ่ม มีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อให้ได้มาซึ่ง ผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน, ผลการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้กู้, ผลการสรุปบทเรียนชุมชน/หมู่บ้านและการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน ตลอดจนไปถึง การจัดทำโครงการธุรกิจชุมชน

4.2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่มีผู้รวบรวมจัดเก็บและสรุปผลไว้แล้ว อีกทั้งมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ เอกสารหลักฐานจากองค์กรท้องถิ่น คือ อบต.

1) เอกสารหลักฐานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบล

2) เอกสารหลักฐานส่วนราชการ ได้แก่ กชช 2ค, ๖ปฐ 2

3) เอกสารหลักฐานจากผู้นำชุมชน หรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ

ตารางการดำเนินงานประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ลำดับ ที่	กิจกรรม	ระยะเวลา	ที่มา
1	ศึกษาบริบทกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย ม.12	1 เดือน (ธ.ค. 44)	ข้อมูลปฐมภูมิ
2	ศึกษาวิธีการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย ม.12	10 เดือน (ธ.ค.44 – ก.ย. 45)	ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ
3	วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรของการดำเนินงาน โดยใช้ CIPP Model	5 เดือน (พ.ค. – ก.ย. 45)	
4	เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเครื่องมือที่ กำหนด	4 เดือน (ก.ค. – ก.ย. 45)	
5	ประมวล สังเคราะห์ข้อมูล การดำเนิน งานและการติดตามประเมินโครงการ	1 เดือน (ส.ค. 45)	
6	สรุป อภิปรายผล ประเมินโครงการ และข้อเสนอแนะ	2 เดือน (ส.ค. – ก.ย. 45)	
7	การนำเสนอ สารนิพนธ์	4 เดือน (พ.ค. – ก.ย. 45)	

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

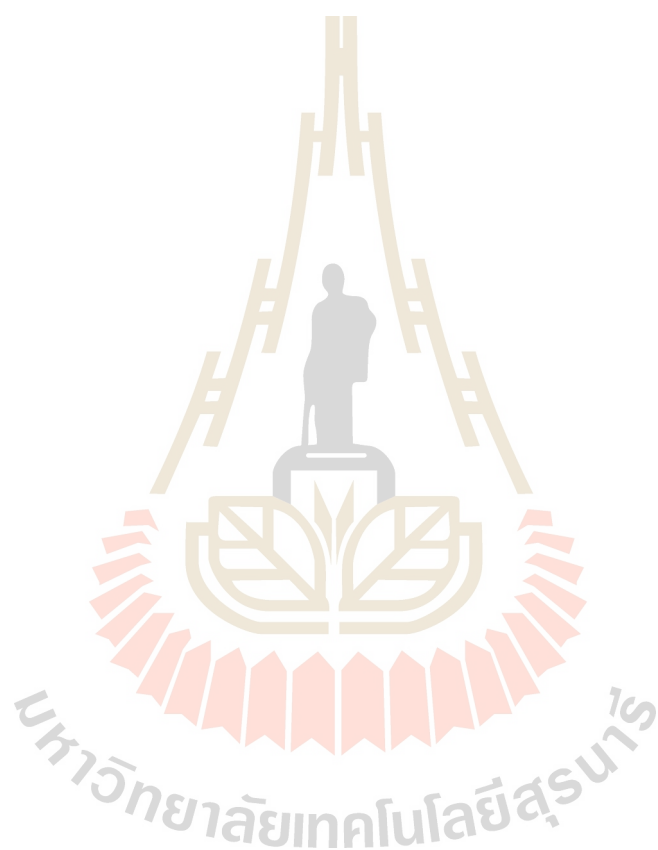
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยมีกรอบประเภทข้อมูลเป็น 2 แบบคือ

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ จะเป็นรูปลักษณะของตัวเลขที่บ่งถึงความแตกต่างได้ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิธีคำนวณค่าทางสถิติรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อนำผลหรือค่าทางสถิติที่ได้ไปใช้ในการตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะเป็นรูปลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการนับจำนวนหรือร้อยละ เพื่อสรุปการประมวลแล้วนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบว่าจะระบวงารบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
2. ได้ทราบทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
3. ได้ทราบศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน หมู่ 12
4. ได้ทราบระดับการมีวินัยทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 1

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ อันสนองนโยบายเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนพัฒนาบุคคลที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาจิตใจประชาชนให้มีคุณธรรม จึงได้ทำการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำรูปแบบและวิธีการมาปรับใช้ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังต่อไปนี้

1. นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยหลักการ 4 ประการคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3) การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4) การประชุมของคณะกรรมการ
- 5) อำนาจและหน้าที่
- 6) เบี้ยประชุมและค่าตอบแทน และวาระในการดำรงตำแหน่ง

หมวดที่ 2 ว่าด้วย สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้กล่าวถึง

1. การให้มีสำนักงานในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. อำนาจและหน้าที่

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในระเบียบนี้มีสาระสำคัญคือ การให้ยกเลิกความในวรรคสองของ ข้อ 6. แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการ อาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ในระเบียบนี้มีหมวดต่างๆ ดังนี้ คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วย ข้อความทั่วไป

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) คำอธิบาย ข้อความต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในระเบียบนี้

หมวดที่ 2 ว่าด้วย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) ปรัชญา หลักการสำคัญและวัตถุประสงค์
- 2) ทรัพย์สินหรือเงินที่ประกอบเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) การจัดสรรเงิน, หลักการพิจารณาอนุมัติ
- 4) อำนาจระงับการจ่ายเงิน

หมวดที่ 3 ว่าด้วยคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- 2) อำนาจและหน้าที่

หมวดที่ 4 ว่าด้วยคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามผลระดับจังหวัด
- 2) อำนาจและหน้าที่

หมวดที่ 5 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) คุณสมบัติของคณะกรรมการ
- 2) อำนาจหน้าที่
- 3) วาระในการดำรงตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการกองทุน

หมวดที่ 6 ว่าด้วย กองทุนและสมาชิกกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) ทรัพย์สินหรือเงินที่ประกอบเป็นกองทุนหมู่บ้าน

2) สมาชิกกองทุน และการประชุมของสมาชิก

3) การส่งเสริมในสมาชิกทำการออมทรัพย์

หมวดที่ 7 ว่าด้วย การกู้ยืมเงินกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึง

1) วิธีการกู้ยืม

2) การส่งคืนเงินของสมาชิก

หมวดที่ 8 ว่าด้วย การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ในหมวดนี้กล่าวถึง

1) การจัดทำบัญชีประเภทต่างๆ และการตรวจสอบ

หมวดที่ 9 ว่าด้วย บทเฉพาะกาล

ในหมวดนี้กล่าวถึง

1) กระบวนการในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน

2) การจัดสภาก่อตั้งหนึ่งเมื่อครบวาระ

3) การยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน

4) การเปิดบัญชีกองทุนและการประเมินผลการดำเนินงาน

2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในระเบียบนี้มีสาระสำคัญ คือ ให้ยกเลิกความในข้อ 16 วรรคหนึ่งและข้อ 41 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“ในกองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคนประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17”

“ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง ทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะกรรมการ

สนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม”

2. ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ยกร่างและจัดทำระเบียบข้อบังคับ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน โดยยึดระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกฎหมายแม่บท โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วย ข้อความทั่วไป

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) คำอธิบายข้อความต่างๆ ที่ปรากฏในระเบียบนี้
- 2) ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย
- 3) วันที่บังคับใช้ระเบียบนี้

หมวดที่ 2 ว่าด้วย วัตถุประสงค์

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

หมวดที่ 3 ว่าด้วย แหล่งที่มาของกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) เงินและทรัพย์สินที่ประกอบเป็นกองทุนหมู่บ้าน

หมวดที่ 4 ว่าด้วย คุณสมบัติของสมาชิก

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) คุณสมบัติของสมาชิก
- 2) การรับสมาชิก
- 3) สิทธิและหน้าที่
- 4) การพ้นสภาพสมาชิก

หมวดที่ 5 ว่าด้วย กองทุนและการชำระเงินกองทุน

ในหมวดนี้ กล่าวถึง

- 1) ค่าธรรมเนียม
- 2) ค่าหุ้นและการชำระค่าหุ้น
- 3) เงินกองทุนอื่นๆ

หมวดที่ 6 ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) องค์ประกอบคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของกรรมการกองทุน
- 3) อำนาจและหน้าที่

หมวดที่ 7 ว่าด้วย การกู้ยืมเงินกองทุน

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) ประเภทการกู้ยืม
- 2) การอนุมัติ
- 3) วงเงินกู้
- 4) การทำสัญญาและหลักประกันเงินกู้
- 5) การชำระคืนเงินกู้
- 6) อัตราดอกเบี้ยและค่าปรับ

หมวดที่ 8 ว่าด้วย การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) การจัดทำบัญชีประเภทต่างๆ
- 2) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี
- 3) การตรวจสอบ

หมวดที่ 9 ว่าด้วย บทเฉพาะกาล

ในหมวดนี้กล่าวถึง

- 1) การประชุมใหญ่ประจำปี
- 2) กระบวนการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 3) การจับสลากออกกึ่งหนึ่งเมื่อครบวาระ
- 4) การประเมินการดำเนินงานตามระเบียบนี้

3. หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติ ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (สังเกตการณ์) พบว่ามีการดำเนินการที่ถูกต้องครบถ้วนกระบวนการ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองถูกต้องตามมติที่ประชุม
- 3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน กระทำหลังประกาศคณะกรรมการ

ด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (สอบถามข้อมูลภายในหมู่บ้านและข้อมูลราชการ) นั้นพบว่า ผลการประเมินมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ/ทุกคน

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ปรากฏว่า มีความพร้อมในด้านต่างๆ ครบถ้วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

จากแบบประเมินพบว่าบ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีประชากร 1,232 คน จำนวนครัวเรือน 328 ครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้านประกอบด้วย การเกษตร รับจ้างทั่วไป ค้าขายและกลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไก่ชน) ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้านประเภทผลผลิตทางการเกษตรจะเน้นจำหน่ายตรงและมีการแปรรูปก่อนส่งไปจำหน่ายที่อื่น รายได้เฉลี่ย 30,000.- บาท/ครัวเรือน/ปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จากแบบประเมินพบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 280 ครัวเรือน วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านใช้วิธีเสนอชื่อยกมือโดยเปิดเผย คณะกรรมการกองทุนทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 15 ท่าน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน และที่ปรึกษา 4 ท่าน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

จากการประเมินพบว่า มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพร้อมแล้ว โดยระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดครบถ้วนทุกเรื่อง โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

จากแบบประเมินพบว่า มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเขาน้อย เป็นพื้นฐานของกองทุนหมู่บ้าน มีสมาชิกประเภทบุคคล คือ หัวหน้าครัวเรือน 170 คน มีเงินถือหุ้น 1,700.- บาท มีค่าธรรมเนียม 1,700.- บาท เปิดบัญชีกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 (บัญชี # 1) เลขที่06-4303-20-

083746-7 และ (บัญชี # 1) เลขที่ 06-4303-20-085745-8 ณ ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2544 (ประเภทเงินฝากออมทรัพย์)

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000.- บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากแบบประเมินพบว่า จัดให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มีการหมุนเวียนเงินกองทุนอย่างต่อเนื่อง มีประเภทการกู้ยืมที่หลากหลาย ใช้หลักเกณฑ์พิจารณาโครงการที่เป็นไปได้จริง มีการติดตามควบคุมการใช้เงินกู้ มีวิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ด้วยสัญญาเงินกู้หากสมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้ว ไม่ส่งเงินต้น-ดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญาจะให้สมาชิกผู้ค้ำประกันเป็นผู้ชดใช้แทน มีการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน มีความมั่นใจว่าหมู่บ้านมีความพร้อมรับการสนับสนุนเงินจัดสรร โดยต้องการให้รัฐบาลสนับสนุนงานด้านวิชาการในส่วนของการบริหารกองทุนและการตลาด

3.3 การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาและดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการกู้ยืมเงินของสมาชิกกองทุนบ้านเขาน้อย โดยยึดหลัก โครงการที่สมาชิกเสนอเพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยสุจริต เป็นโครงการที่ปฏิบัติได้จริง มีหลักประกันเงินกู้และมีการทำสัญญาเงินกู้ที่ถูกต้องชัดเจน

3.4 การวิเคราะห์โครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ส่วนที่ 1 จะกล่าวถึง

- 1) หลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์
- 2) เป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการ
- 3) แผนการดำเนินการ
- 4) ระยะเวลาดำเนินการ
- 5) การบริหารจัดการและติดตามประเมินผล

ส่วนที่ 2 จะกล่าวถึง

- 1) หน้าที่และบทบาทของนักศึกษา
- 2) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
- 3) แผนการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

4. หลักการประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า CIPP Model ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมินซึ่งมีรายละเอียด คือ

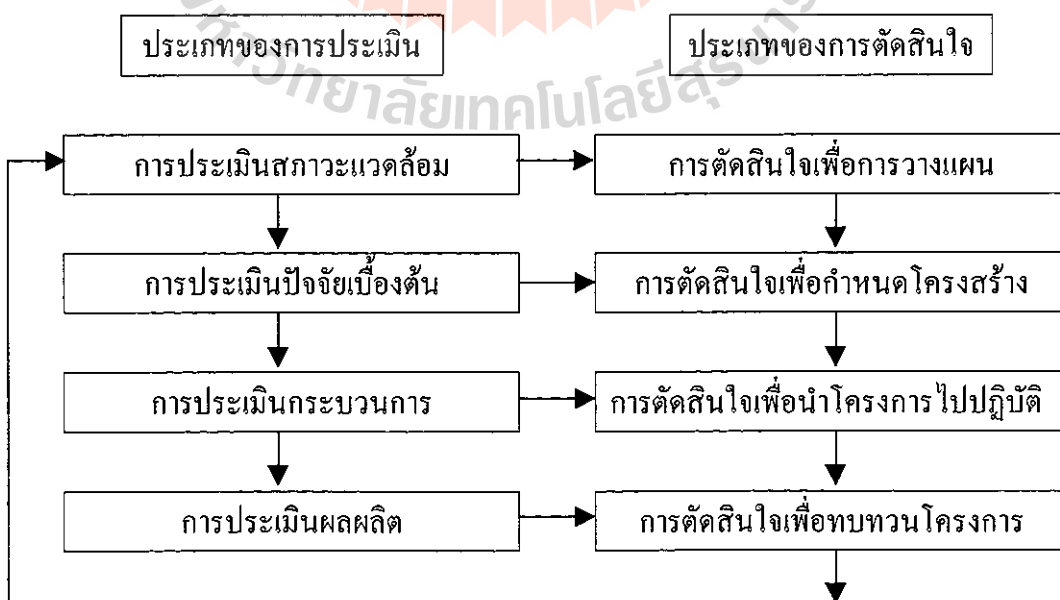
1. **การประเมินสถานะแวดล้อม** (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการประเด็นปัญหา และความเหมาะสมเป้าหมายโครงการ

2. **การประเมินปัจจัยเบื้องต้น** (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินโครงการ

3. **การประเมินกระบวนการ** (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการช่วยต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. **การประเมินผลการผลิตที่เกิดขึ้น** (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

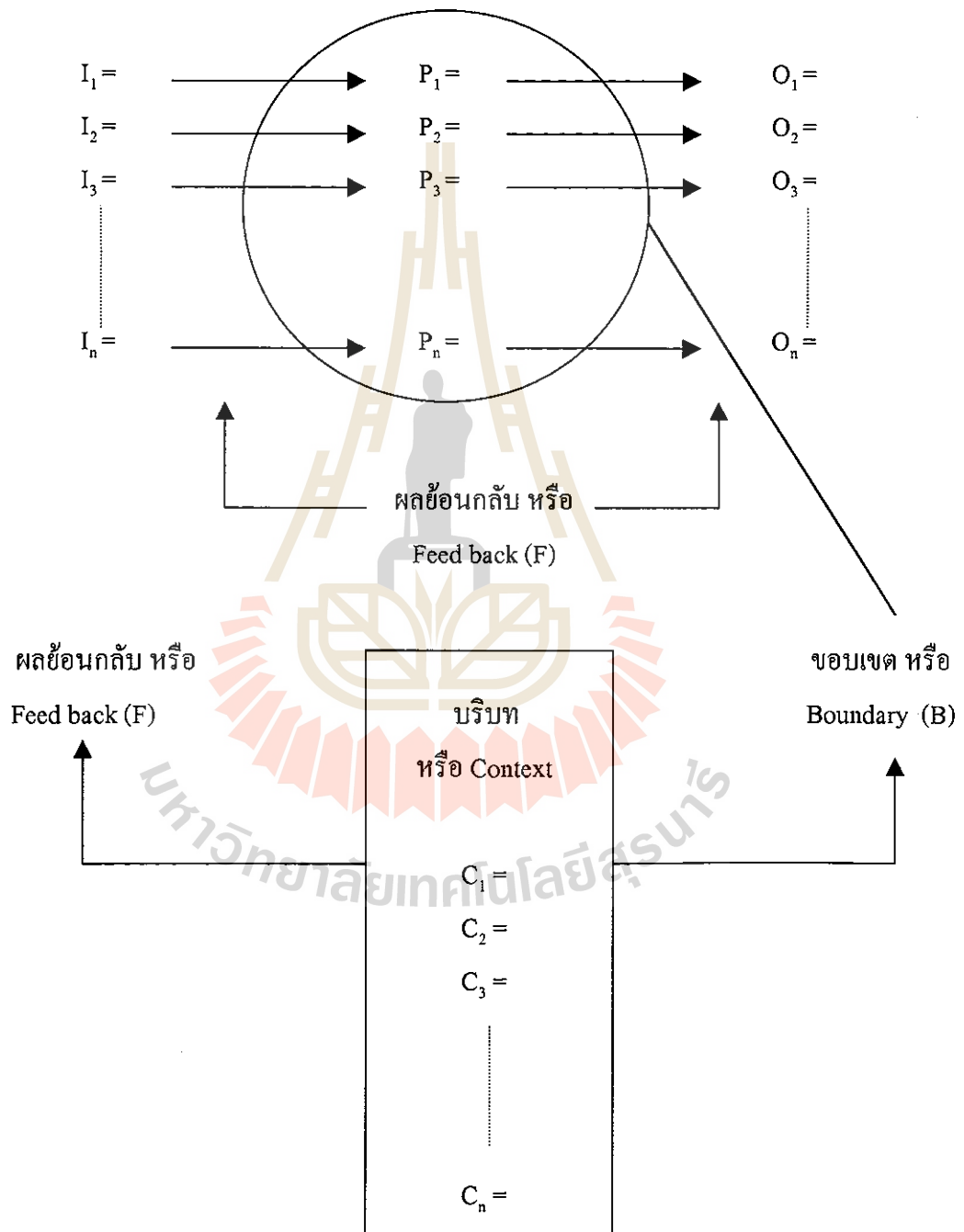
และสตัฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

รูปข้างล่างนี้ แสดงโครงสร้างทางความคิดที่แสดงคุณสมบัติของหนึ่งหน่วยระบบ

ปัจจัยนำเข้าหรือInput(I) กระบวนการหรือProcess (P) ผลผลิตหรือOutput(O)

รูปที่ 2.2 โครงสร้างทางความคิดที่แสดงคุณสมบัติของหนึ่งหน่วยระบบ

5. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

5.1 คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

ในคู่มือฉบับนี้จะกล่าวถึง

- 1) นโยบาย, ปรัชญา, วัตถุประสงค์
- 2) หลักการจัดสรรเงิน
- 3) เตรียมความพร้อมอย่างไร
- 4) คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 5) จัดทำระเบียบข้อบังคับ
- 6) การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 7) การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล
- 8) ทำอย่างไร เมื่อไม่ผ่านการประเมินความพร้อม
- 9) ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 10) ภาคผนวก ซึ่งนำเสนอตัวอย่างระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สันติยั่งยืน

5.2 คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท (ฉบับหมู่บ้าน)

ในคู่มือฉบับนี้กล่าวถึง

1. การเตรียมข้อมูลและแผนชุมชน
2. การเตรียมระเบียบ
3. การเตรียมกรรมการ
4. การเตรียมสมาชิก

5.3 ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน

ในคู่มือฉบับนี้กล่าวถึง

1. ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน, หลักการสำคัญ, วัตถุประสงค์
2. คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
3. คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด
4. แนวทางในการเสนอร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอ
5. ขั้นตอนการปฏิบัติงานระดับอำเภอและหมู่บ้าน
6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
7. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

8. ขั้นตอนและวิธีการในการจัดเวทีประชาคม
9. แนวทางในการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
10. แผนปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน
11. ภาคผนวก ซึ่งนำเสนอ
 - 11.1 การจัดทำรายงานตามแบบต่างๆ
 - 11.2 การประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน
 - 11.3 ทะเบียนเอกสารแบบต่างๆ
 - 11.4 แบบบัญชี กทบ.ต่างๆ

บทที่ 3

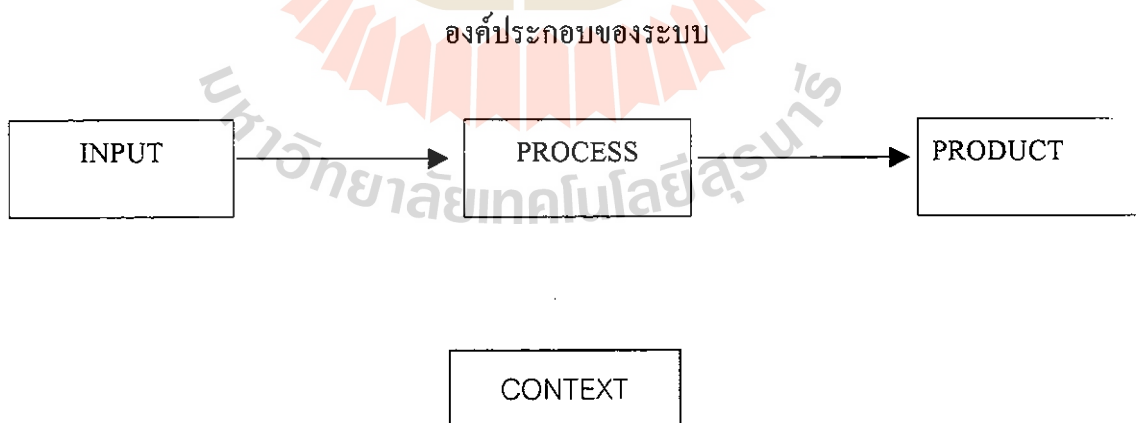
วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในบทนี้ได้กล่าววิธีการดำเนินการประเมินโครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

ในขั้นตอนนี้ จะใช้รูปแบบวิธีประเมินโครงการซึ่งเป็นการประเมินเชิงระบบ System approach โดยมีแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมินโครงการนี้ 4 ระบบ คือ

แผนรูปที่ 3.1 แสดงองค์ประกอบของระบบ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 จะใช้วิธีการประเมินโครงการของ CIPP Model

โดยแบ่งหน่วยระบบของการประเมินออกเป็น

- 1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

โดยจะทำการประเมินองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบ CIPP Model 2 รูปแบบ คือ

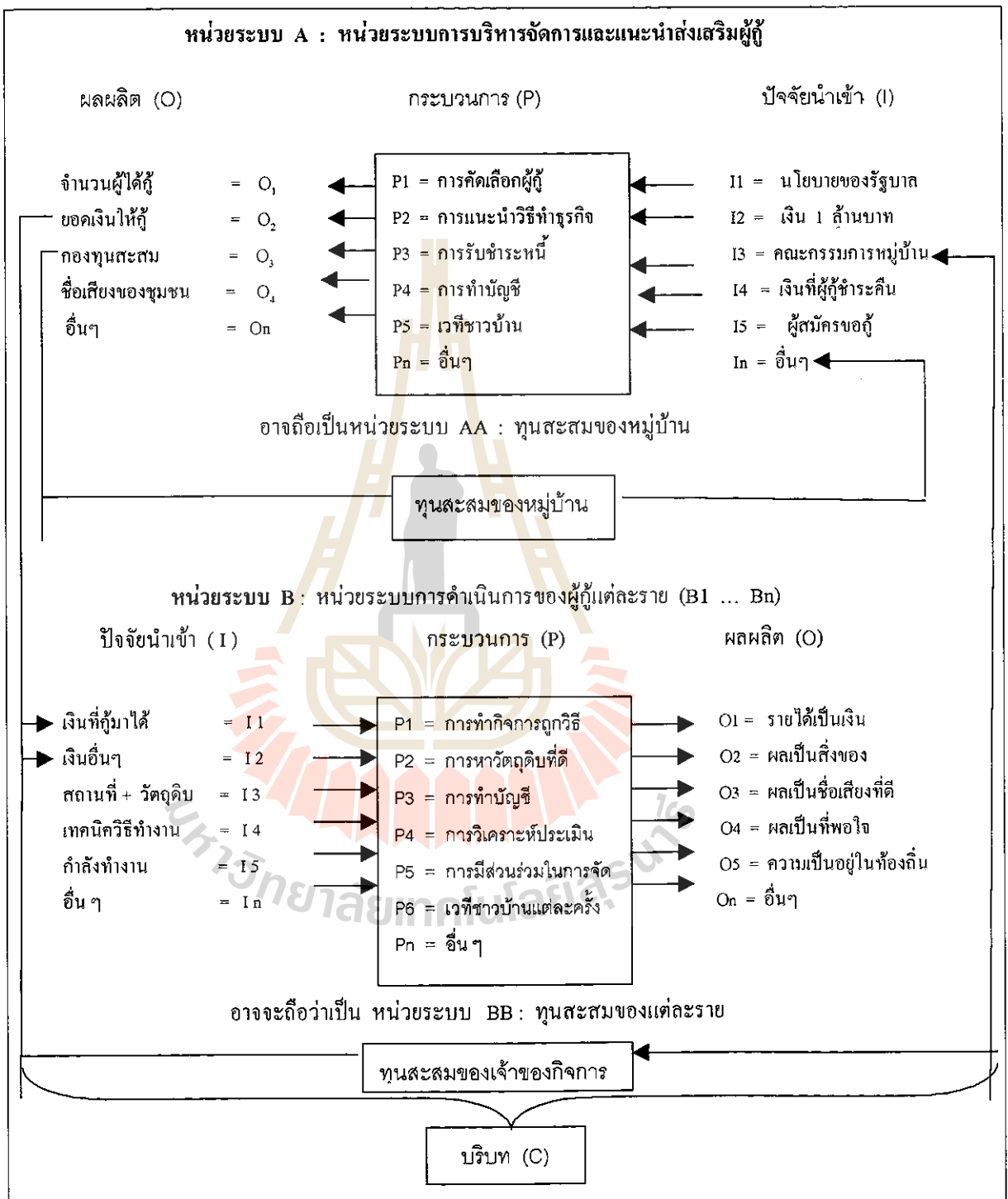
- 1) หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
 - 2) หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
- ใน 4 หน่วย ที่ใช้ในการประเมินโครงการ ดังนี้

ตารางแสดงหน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ

หน่วยระบบ A	หน่วยระบบ B
1. การประเมินบริบท	1. การประเมินบริบท
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า	2. การประเมินปัจจัยนำเข้า
3. การประเมินกระบวนการ	3. การประเมินกระบวนการ
4. การประเมินผลผลิต	4. การประเมินผลผลิต

ตารางที่ 3.2 หน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซัพพลายโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

รูปที่ 3.2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ในที่นี้จะหมายถึง สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา ซึ่งอาจเป็นบุคคล องค์กร เป็นต้นหรืออาจเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น หิน แร่ธาตุ ดิน น้ำ เป็นต้น

สำหรับประชากรที่ใช้สำหรับวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีประชากรทั้งหมด 228 ครัวเรือน (สมาชิกกองทุน 254 ราย ณ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2545)

ขอบเขตของการวิจัย คือ เฉพาะพื้นที่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ต.หนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ในที่นี้จะหมายถึง กลุ่มหรือสมาชิกที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาของประชากรทั้งหมดเช่นกัน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากขอบเขตของการวิจัยมีขนาดกว้างขวางและมีประชากรเป็นจำนวนมาก กระจายไปทุกส่วนของพื้นที่ ดังนั้นวิธีการสุ่มตัวอย่าง ในส่วนนี้จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มตามพื้นที่ (Area Sampling) โดยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างออกไปตามกลุ่มต่างๆ ดังนี้

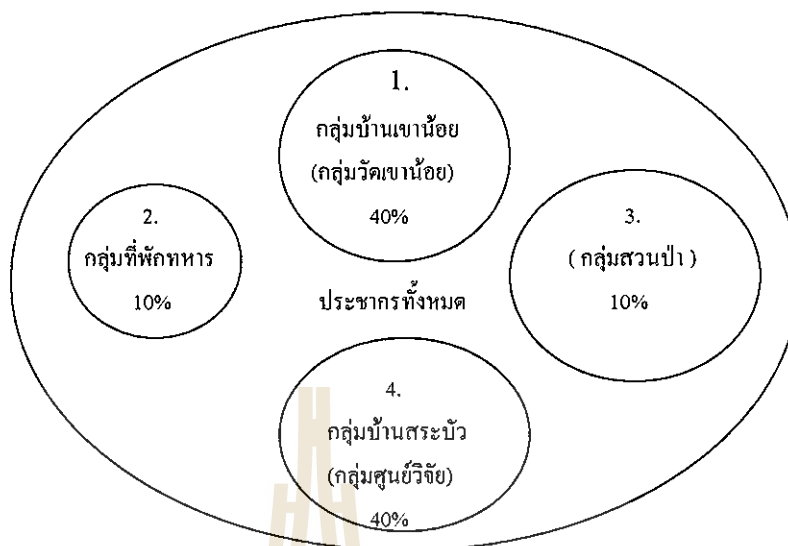
- 1) กลุ่มบ้านเขาน้อย (กลุ่มวัดเขาน้อย)
- 2) กลุ่มที่พักทหาร
- 3) กลุ่มสระบัว และกลุ่มศูนย์วิจัยฯ
- 4) กลุ่มสวนป่า และกลุ่มมอปลาย่าง

จำนวนตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ จะสุ่มตัวอย่าง 50% ของประชากร 228 ครัวเรือนโดยให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

พื้นที่กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ (%)	จำนวน(ตัวอย่าง)
กลุ่มบ้านเขาน้อย(กลุ่มวัดเขาน้อย)	40	46
กลุ่มสระบัว	40	46
กลุ่มที่พักทหาร	10	11
กลุ่มสวนป่า	10	11
รวม	100	114

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

รูปที่ 3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างบ้านเขาน้อย หมู่ 12

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variables) หมายถึง สิ่งหรือคุณสมบัติเฉพาะเรื่องที่กำลังศึกษา ตัวแปรแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1) ตัวแปรต้น หรือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หรือตัวแปรที่เป็นเหตุ (Cause) หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะหรือการกระทำใดๆ อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) หรือตัวแปรที่เป็นผล (Effect) หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะที่แปลงเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของตัวแปรอิสระ

จึงสามารถที่จะกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระ เช่น เพศ การศึกษา รายได้ อายุ ฯลฯ มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม เช่นทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ทัศนคติที่มีต่อผู้นำชุมชน ฯลฯ โดยแบ่งระดับออกเป็นมาก ปานกลาง น้อย

<u>ตัวแปรตาม</u>	<u>อิทธิพล</u>	<u>ตัวแปรอิสระ</u>
ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	←—————	เพศ การศึกษา
ทัศนคติที่มีต่อผู้นำชุมชน	←—————	รายได้ อายุ
ฯลฯ		ฯลฯ

รูปที่ 3.4 อิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

การกำหนดค่าของตัวชี้วัด สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น

2) การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปรการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

หน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้) ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

ตัวชี้วัดบริบท ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- ความยากจนของประเทศ ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2) บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่นๆ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายใน ประกอบด้วยตัวแปรตามดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรม
- ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

- ลักษณะด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ดินทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนั้นจึงต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หนี้ยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

- วัฒนธรรมประเพณีหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่นๆ ของท้องถิ่น

- ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่หมู่บ้าน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำองค์กร มีวิสัยทัศน์และความเสียสละให้การปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เป็นต้น

- ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบด้วย 2 หน่วยระบบคือ

1. หน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)
2. หน่วยระบบ B (หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย)

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ แบบ CIPP Model ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

- 1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้ คือ
 - 1.1) บริบทระดับประเทศ ได้แก่
 - ความยากจนของประเทศ ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล้มสลายของท้องถิ่นชนบท
 - นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม (SMEs)
 - ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
 - 1.2) บริบทระดับท้องถิ่น ได้แก่
 - ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชน
 - สภาพปัจจุบัน
 - ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่บ้าน
 - ด้านวัฒนธรรม
 - ข้อมูลอื่นๆ
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2) เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.4) ผู้สมัครขอกู้
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1) การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2) การรับชำระหนี้
 - 3.3) การทำบัญชี
 - 3.4) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.5) การช่วยเหลือขาด
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้ คือ
- 4.1) ผลโดยตรง (Immediate Result) ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้ คือ
 - จำนวนผู้ได้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
 - 4.2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้ คือ
 - จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้ คือ
 - กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้ คือ

1.1) บริบทระดับประเทศ ได้แก่

- ความยากจนของประเทศ ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อย (SMEs)
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2) บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่บ้าน

ตารางแสดงเครื่องมือและวิธีการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	วิธีการจัดเก็บ,รวบรวมข้อมูล			
	การจัดการ เวทีชาวบ้าน	การสังเกต	การ สัมภาษณ์	การสอบถาม
แบบบร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน)			✓	✓
แบบ บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)			✓	✓
แบบ บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุน)			✓	✓
แบบ บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)	✓	✓	✓	✓
แบบ บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน)	✓		✓	
แบบ บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน)	✓		✓	
แบบ บร.7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)				✓
แบบ บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)	✓		✓	
แบบ บร.9. (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)			✓	
แบบ บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชน)	✓		✓	
แบบ บร.11(แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)		✓	✓	✓
แบบ บร.12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)	✓		✓	

ตารางที่ 3.2 เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บ,รวบรวมข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ตอบคำถามและประเด็นที่ต้องการประเมิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่ขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านเขาน้อย หมู่ 12 ได้เก็บข้อมูลต่างๆ สำหรับใช้ประเมินโครงการซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้กำหนดข้อมูลขอบเขตและเครื่องมือในการจัดเก็บแต่ละครั้งให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ที่ปฏิบัติงานและมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถาม จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามคำสั่งที่กำหนดเมื่อตอบคำถามแล้วเสร็จให้ส่งกลับคืนแก่ผู้ประเมิน

2.) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมินที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล

3.) การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

4.) การอภิปรายกลุ่มหรือการจัดเวทีชาวบ้าน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ลักษณะคล้ายคลึงกันจำนวน 5-10 คนหรือมากกว่านั้น มาร่วมแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการกระตุ้นจากคำถามของผู้ประเมิน โดยมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ปฏิกริยาของสมาชิกกลุ่มเป้าหมายระหว่างการแสดงความคิดเห็นที่จะสามารถนำไปประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การศึกษาจากเอกสาร เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือหลักต่างๆที่มีการจัดเก็บรวบรวม และได้มีการจัดหมวดหมู่ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ ซึ่งมีทั้งข้อมูลในระดับท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด หรือประเทศ

ตารางแสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
1. การสัมภาษณ์	- ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. การสอบถาม	- ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. การสังเกต	- การประชุมประจำเดือนของกรรมการหมู่บ้าน - การประชุมประจำเดือนของกรรมการกองทุน - การประชุมของกลุ่มสมาชิกประเภทต่างๆ
4. การอภิปราย,จัดเวทีชาวบ้าน	- ประธานกองทุน - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน - สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน - บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน - ผู้แทนที่ได้รับมอบหมาย

ตารางแสดงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล(ต่อ)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
5. การศึกษาจากเอกสาร	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลระดับตำบล - ข้อมูลระดับอำเภอ - ข้อมูลระดับจังหวัดหรือประเทศ

ตารางที่ 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระเบียบระบบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความและสรุปความ โดยเริ่มต้นขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านเขาน้อย หมู่ 12 ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสาร จะใช้ในการวิจัยเอกสาร โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาในเอกสาร เช่น เอกสารข้อมูลระดับหมู่บ้าน เอกสารข้อมูลทางราชการ เป็นต้น
2. การวิเคราะห์โดยการสังเกต จะใช้ในการวิจัยพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ที่อยู่ในสังคมหรือหน่วยงาน แล้วนำวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปความ (โดยไม่ใช้วิธีการทางสถิติ แต่เป็นการใช้การสังเกตและวิเคราะห์ของนักวิจัยเอง)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต โดยนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นของการวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบ
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าทางสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการคำตอบซึ่งเป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลข โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ คือ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ได้ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี CIPP Model และรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ ดังนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 การบริหารระดับประเทศ

4.1.1.1) ความยากจนของประเทศ ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

“สศช.เปิดโปงคนจนพุ่งพรวด 8.2 ล้าน” : นายสันติ บางอ้อ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เปิดเผยว่าในวันที่ 21 มิ.ย. นี้ สศช. ได้จัดประชุมประจำปี 2545 เรื่อง “ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย 5 ปี หลังวิกฤติเศรษฐกิจ” เพื่อรายงานสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจและหลังวิกฤติเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยและจะนำผลสรุปของการประชุมเสนอต่อรัฐบาล โดย สศช. ได้เตรียมผลประเมินดัชนีความอยู่ดีมีสุข ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ สุขอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ และสภาพแวดล้อม

ทั้งนี้จากการประเมินของ สศช. พบว่าความอยู่ดีมีสุขของคนไทยลดลงและยังไม่กลับไปสู่ระดับเดิมก่อนที่จะเกิดวิกฤติ โดยช่วงก่อนเกิดวิกฤติดัชนีความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับ 77.1% และผลกระทบจากวิกฤติทำให้ดัชนีรวมลดลงเหลือ 71.3% ซึ่งสองปีหลังจากนั้นจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นแต่ยังคงในระดับต่ำกว่าก่อนเกิดวิกฤติ คือ 72.1% ในขณะที่การว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงานส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด โดยวิกฤติเศรษฐกิจทำให้คนไทยว่างงานมากขึ้นและปัจจุบันยังไม่กลับคืนสู่ภาวะปกติเหมือนช่วงก่อนวิกฤติ โดยปี 2539 ก่อนวิกฤติเศรษฐกิจมีอัตราการว่างงานเพียง 1.5% หรือ 4.9 แสนคนเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบทำให้ธุรกิจปิดกิจการ การจ้างงานลดลงรุนแรง ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 4.4% หรือคิดเป็นคนว่างงานถึง 1.41 ล้านคนเพิ่มขึ้น 2.8 เท่าและจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้คนยากจนเพิ่มขึ้นอีก 1.4 ล้านคนจนถึงปัจจุบันมีคนยากจนทั้งหมด 8.2 ล้านคน

((21 มิถุนายน 2545). สศช. เปิดโปงคนจนพุ่งพรวด 8.2 ล้านคน. เดลินิวส์ : 9.)

“คนไทยแบกหนี้คนละ 4 หมื่น” : พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เปิดเผยถึงปัญหาหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินจำนวน 1.398 ล้าน

ด้านบาทว่ารัฐบาลกำลังหาแนวทางในการแก้ไขเพื่อให้เห็นชัดเจนว่าประเทศไทยจะเดินทางไปทางไหนและไม่ได้นิ่งนอนใจกับภาระดอกเบี้ยจ่ายที่คนไทยต้องแบกรับอยู่เฉลี่ยประมาณคนละ 40,000.- บาท

“ประชาชนแต่ละคนต้องรับภาระเงินต้นถึงคนละ 2 หมื่นบาท และเมื่อรวบรวมภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทำให้คนไทยต้องรับรู้ภาระถึงคนละ 4 หมื่นบาท ดังนั้น การประกาศแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของกองทุนฟื้นฟูครั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจน หลังจากที่หนี้สินได้สะสมมานาน” นายกรัฐมนตรีกล่าว

((23 มิถุนายน 2545). คนไทยแบกหนี้คนละ 4 หมื่น.คมชัดลึก : 12)

“คนไทยไม่จน” ปิดฉากไปเรียบร้อยแล้วกับงานมอเตอร์โชว์ ยอดขายตลอด 11 วันที่จัดงานมีจำนวนถึง 8,800 คัน มูลค่าถึงหมื่นล้านบาทเลยทีเดียว ไม่อยากนึกเลยว่า เมื่อเจ้าของรถที่จองไว้ ได้รถมาเรียบร้อยแล้วเอามาขับบนถนน ปัญหารถติดจะมากขึ้นอีกแค่ไหน เพราะถ้าฝั่งรถยนต์ที่วิ่งอยู่บนถนนก็ทำเอาการจราจรเป็นอัมพาตอย่างแสนสาหัส

สิ่งที่น่าสนใจคือ มูลค่าของยอดจองรถยนต์หมื่นกว่าล้านบาท แสดงให้เห็นว่าอำนาจซื้อของคนไทยยังมีอย่างเหลือเฟือ

เพียงแต่ในช่วงที่ผ่านมากำลังซื้อยังถูกสกัดกั้นจากความไม่แน่นอนของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่เกรงว่าเมื่อจับจ่ายใช้สอยออกมาแล้วจะไม่มีปัญหาหาเงินคืนได้เท่าเดิม

ปัญหาดังนี้เชื่อว่ารัฐบาลค่อนข้างชัดเจน จึงพยายามออกสร้างภาพพร้อมกับปลุกเร้าให้ผู้บริโภคออกมาใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเมื่อภาคการผลิต และภาคการตลาดเคลื่อนไหวโอกาสที่เศรษฐกิจในภาพรวมของทั่วประเทศจะผลิตฟื้นกลับมาในช่วงระยะเวลาอันสั้นก็ยังคงความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง

เรื่องคนไทยจนจริงหรือไม่จึงไม่ใช่ประเด็นที่ต้องหันมานั่งถกเถียงกันอีก เพราะแรกซื้อในช่วงที่ผ่านมาแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนโดยไม่ต้องพิสูจน์อะไรอีกต่อไป

(หมายเหตุสืบานเย็น.(10 เมษายน 2545). คนไทยไม่จน. เติลินิวส์ : 9)

จากทั้ง 3 บทความข้างต้นทำให้ทราบถึงความยากจนของประเทศ ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน โดยสังเกตจากดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขที่ลดลงจาก 77.21% เหลือเพียง 71.3% หลังจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งดัชนีชี้วัดอัตราว่างงานที่เพิ่มขึ้นจาก 1.5% เป็น 4.4% คิดเป็นคนว่างงาน 1.41 ล้านคน (เพิ่มขึ้น 2.8 เท่า) ทำให้ถึงปัจจุบันมีคนยากจนทั้งหมด 8.2 ล้านคน อีกทั้งคนไทยยังต้องแบกรับหนี้จากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงินอีกคนละ 40,000 บาท ในขณะที่เดียวกันมีคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่มีกำลังซื้อเป็นจำนวน

มาก สังเกตได้จากจำนวนยอดขายรถ 8,800 คัน ภายใน 11 วัน มูลค่า 10,000 ล้านบาท ในงานมอเตอร์โชว์ที่ผ่านมาก

จึงสามารถสรุปได้ว่าคนไทยโดยภาพรวมยังเป็นคนยากจน ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน ยังคงมีอยู่ให้เห็น และเป็นเหตุให้รัฐบาลต้องพยายามแก้ไขทุกรูปแบบ และทุกวิธีทางเพื่อให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสิ่งนี้ก็คือ ประเทศความเจริญเติบโต และมีฐานะดีขึ้นของประเทศ

4.1.2) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของชนบท

ในอดีตเมื่อ 40 ปีที่แล้วนักเศรษฐศาสตร์ระบุว่าประเทศไทยมีคนจนประมาณ 57% ของคนไทยทั่วประเทศ

แต่เมื่อเปลี่ยนมาใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสมัยใหม่ สัดส่วนคนจนของไทยลดลงจนปัจจุบันเหลือเพียง 11.4% โดยคำนวณจากรายได้ที่พอเลี้ยงชีพหรือเส้นความยากจน แต่นี่เป็นการวัดที่เน้นตัวเงินรายได้เป็นหลัก จึงไม่อาจสะท้อนความเป็นคนจนได้อย่างแท้จริง

เพราะปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น คนสมัยนี้ต้องซื้อข้าวกิน ต้องซื้อเครื่องใช้ไม่สอยที่จำเป็นแก่ชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังนั้นรายได้ในและเดือนที่สูงกว่าเส้นความยากจน ก็อาจไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย

ทำไม.....? ถึงเป็นเช่นนี้ทำไมคนไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่กลับไม่พอกิน ความจนในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ในอดีตไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผลิตผสมผสานแบบพึ่งตนเอง ผลิตเพื่อกินเพื่อใช้ ภายหลังมีการพัฒนาเข้าสู่ระบบนิยมซึ่งเป็นทุนนิยมผูกขาด โดยบริษัททุนข้ามชาติตามนโยบายเปิดเศรษฐกิจแบบเสรีของรัฐบาล

ทำให้คนไทยต้องเปลี่ยนวิธีการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อขายอย่างเดียว มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้เนื่องจากการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ทุกอย่าง

รวมถึงต้องซื้อเครื่องอุปโภคจำเป็นในชีวิตประจำวันในราคาสูงกว่ารายได้ เนื่องจากราคาจะถูกกำหนดโดยนายทุนกลุ่มใหญ่ซึ่งกำเศรษฐกิจของประเทศไว้

คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีปัจจัยการผลิตและปัจจัยการยังชีพที่เหมาะสม ขัดสนที่ดินทำมาหากินไม่มีเงินทุนต่อการผลิตของตนเอง ต้องไปกู้หนี้ยืมสิน

คนไทยถูกทำให้ยากจนลง โดยเฉพาะเกษตรกรเริ่มเป็นหนี้มากขึ้น เนื่องจากเสียเปรียบและแข่งขันสู้ระบบทุนนิยมไม่ได้ เพราะเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กกว่า มีความรู้ความชำนาญในการผลิตน้อยกว่า

มีเพียงพ่อค้า นายทุน และเกษตรกรส่วนน้อยที่เป็นเจ้าของกิจการและควบคุมการผลิตเท่านั้นที่ร่ำรวยขึ้น แต่เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศกลับยากจนลง

การดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอดของเกษตรกรในชนบท ทำให้คนจำนวนมากต้องอพยพเข้ามาในเมืองเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า แต่พอมาเจอการแข่งขันแบบมือไม้ใครยาวสาวได้สาวเอา และมีข้อจำกัดทางสังคมหลายอย่างทำให้คนเหล่านี้กลายเป็นคนจนเมืองไปในที่สุด

ในสังคมเมืองมีระบบความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบอำนาจนิยม มีการเล่นพรรคเล่นพวก และนับถือเงินเป็นส่วนใหญ่ ผู้มีความรู้มีอำนาจต่อรองน้อยถูกรังแก และเป็นผู้ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่ตลอดเวลาในแทบทุกด้าน

คนเหล่านี้อาจต้องจ่ายค่าโง่ๆ ต่างๆ แพงกว่าคนอื่น ต้องจ่ายภาษีเถื่อน ต้องจ่ายค่านายหน้า เปอร์เซนต์ให้กับคนที่มีความเห็นอกว่าถ้าเปรียบเป็นสัดส่วนรายได้แล้วจะมีรายจ่ายต่อเดือนสูงกว่าคนอื่น

รายได้ต่ำแต่รายจ่ายสูง เมื่อไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ได้ ไม่รู้จักอดออม บริโภคแต่สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์

คนส่วนใหญ่ต้องซื้อสินค้าเงินผ่อนต้องหมุนเงินใช้ไปวันๆ ดอกเบี้ยทบต้น วิถีชีวิตแบบนี้เป็นการซ้ำเติมให้ผู้มีรายได้น้อยอยู่แล้วจนมากขึ้นไปอีก

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมในประเทศทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูงระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น

และยิ่งช่องว่างระหว่างรายได้ของคนจนและคนรวยห่างกันมากขึ้น ก็จะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ทางสังคมตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม

ความยากจนไม่ว่าเป็นจนในแง่เศรษฐกิจหรือสังคม ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมตามมาทั้งนั้น

จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลจะต้องขบคิดอย่างเร่งด่วน

เพื่อขจัดความยากจนให้หมดไปจากประเทศ...???

(นภาพร พานิชชาติ, ทีมเดลินิวส์, (2 พฤษภาคม 2545). ยากจน...ปัญหาที่ไทยต้องเผชิญ-(2) ทุนนิยมผูกขาดซ้ำเติมคนจน. เดลินิวส์ :6)

จากบทความข้างต้นทำให้ทราบได้ว่าคนไทยยังคงยากจนเนื่องจากเสียเปรียบและแข่งขันสู้ระบบทุนนิยมไม่ได้ การดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอดของเกษตรกรในชนบท ทำให้คนจำนวนมาก

มากต้องอพยพเข้ามาในเมืองเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า แต่พอมายินอยู่สังคมเมืองที่มีระบบความสัมพันธน์แบบเล่นพรรค เล่นพวก และนับถือเงินเป็นใหญ่ คนที่มีความรู้มีน้อยมักถูกรังแกเอาเปรียบอยู่ตลอดเวลาทำให้เกิดการขยายช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ทางสังคมตามมา โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม ซึ่งรัฐบาลจะต้องสร้างระบบระเบียบและโครงการต่าง ๆ มากมายเพื่อให้ปัญหาต่าง ๆ หหมดไป

4.1.3) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดและขนาดย่อย SMEs

รัฐบาลได้มีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อย SMEs โดยผ่านทางหน่วยงานต่างๆ มากมาย ปกติอย่างเช่น

ก. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ภารกิจหลัก 3 ประการ

- เสนอแนะนโยบายและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อย SMEs ให้สนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและกรณีเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก

- บริหารและดำเนินงานด้านการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อย SMEs ในสาขาที่สำคัญให้เป็นไปตามนโยบาย

- พัฒนาบุคลากรและสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม ในสาขาที่สำคัญด้านเทคโนโลยีและการจัดการ ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการพัฒนาการผลิตให้มีมาตรฐานสู่ระบบสากล

กลุ่มเป้าหมายของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

- ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อย (SMEs)

- อุตสาหกรรมชุมชนและอุตสาหกรรมในชนบท

- หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทด้านส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม

นโยบายและแนวทางการดำเนินการ

- พัฒนาผู้ประกอบการรายเก่าให้พัฒนาและคงอยู่ต่อไป

- สนับสนุนอุตสาหกรรมรายใหม่ให้เกิดขึ้น

- ส่งเสริมการลงทุนของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขันได้ในโลกเศรษฐกิจยุค

ใหม่

- พัฒนาอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาค

SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises (กระทรวงอุตสาหกรรม, กรมส่งเสริม

อุตสาหกรรม, กสอ./DIP) หรือตรงกับคำว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครอบคลุมกิจการของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมใน 3 ประเภท คือ

- 1.) กิจการผลิต ซึ่งรวมทั้งการผลิตภาคอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และ ภาคธุรกิจเกษตรกรรม
- 2.) กิจการค้า ทั้งค้าส่งและค้าปลีก
- 3.) กิจการบริการต่างๆ เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม การขนส่ง การซ่อมบำรุง การเก็บรักษา

ซึ่งหากแบ่งขนาดของ SMEs โดยใช้เกณฑ์ขั้นสูงของสินทรัพย์ถาวร (รวมที่ดิน) ของกิจการสามารถกำหนดขนาดของ SMEs แต่ละประเภทกิจการ ได้ดังนี้

ตารางแสดงประเภทและขนาดของ SMEs

ประเภท	ขนาดกลางและขนาดย่อม	ขนาดย่อม
1. การผลิต	ไม่เกิน 200 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. การค้า		
- ค้าส่ง	ไม่เกิน 100 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
- ค้าปลีก	ไม่เกิน 60 ล้านบาท	ไม่เกิน 30 ล้านบาท
3. การบริการ	ไม่เกิน 200 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงประเภทและขนาดของ SMEs

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อวิสาหกิจขนาดต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่ม SMEs ต้องประสบกับปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน จนต้องทำให้ลดกำลังการผลิตปิดกิจการชั่วคราว หรือจำเป็นต้องเลิกกิจการ ส่งผลให้ต้องปลดหรือเลิกจ้างงาน และเกิดปัญหาสังคมตามมา

ประเทศมี SMEs มากกว่า 90% ของกิจการอุตสาหกรรมทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ยังอ่อนแอขาดความรู้เรื่องเทคนิควิชาการ ทั้งด้านเทคโนโลยี การผลิต การจัดการ การตลาด ขาดข้อมูล ข่าวสาร และที่สำคัญ ขาดแคลนเงินทุน และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ที่เป็นทางการต้องพึ่งพาเงินทุนตนเอง ญาติพี่น้อง ซึ่งมีอยู่จำกัด หรือไม่ก็ต้องพึ่งพา แหล่งเงินทุนนอกระบบซึ่งมีภาระอัตราดอกเบี้ยสูง

กระทรวงอุตสาหกรรม เห็นว่าหากประเทศชาติได้มีการดำเนินการส่งเสริมพัฒนา กลุ่ม SMEs ให้มากยิ่งขึ้น ก็จะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้ความสำคัญกับการพัฒนา SMEs ในภูมิภาคและชนบท ก็จะเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ

ที่ช่วยสร้างสรรค์สังคมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะเป็นการพัฒนาที่จะช่วย ยกย่องรายได้ความ เป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ช่วยสร้างงานรับรองแรงงาน รวมทั้งผู้ที่ตกงานจากผลพวงพิษ เศรษฐกิจ

(กระทรวงอุตสาหกรรม,กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม,ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค ที่ 6.)

ข. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม(บอย.)

บอย. เป็นสถาบันการเงินของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและ กระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่หลักคือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและพัฒนาผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs ทั่วประเทศ ดังนี้

- ให้คำปรึกษาแนะนำ
- สนับสนุนสินเชื่อหลากหลายรูปแบบ
- ร่วมลงทุนกับผู้ประกอบการ

การพิจารณาสินเชื่อโครงการจะรวดเร็วยิ่งขึ้น หากผู้ขอสินเชื่อเตรียมเอกสารให้พร้อม ดังนี้

- หนังสือรับรอง หนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับบริษัท ทะเบียนรายชื่อผู้ถือหุ้น(คัด สำเนาไม่เกิน 3 เดือน) ใบทะเบียนการค้า ใบ ภ.พ.200 บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี ใบอนุญาตโรงงาน รายงานการประชุม (ถ่ายสำเนาเอกสารและลงชื่อรับรองพร้อมประทับตรานิติบุคคล) 4 สำเนา

เอกสารสิทธิ์ทุกชนิดเท่าขนาดจริงทุกแปลง ภาพถ่ายล่าสุดของหลักประกันทุกแปลง แผน ที่ใบขออนุญาตก่อสร้างอาคารพร้อมแบบแปลน สำเนาทะเบียนบ้าน และ บัตรประชาชนของผู้ถือ กรรมสิทธิ์ สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประชาชนผู้ค้ำประกันทุกคน (ถ้ามี) ประวัติผู้กู้และกิจการ ประวัติผู้กู้(ผู้บริหารหลัก) แผนธุรกิจ งบกระแสเงินสด (Cash Flow Projection) รายชื่อลูกค้าและ ชีพพลายเออร์หลักของกิจการ

บอย. จะเน้นสถาบันหลักเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นที่พักพิงได้ของ SMEs ทุกประเภทโดย SMEs รายใดอยากติดต่อใช้บริการหรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อได้ที่ บอย. Call Center 1357 ในเวลาทำการปกติได้ทุกวัน

(บรรณาธิการ.(2545).CEO Talk. The **lighthouse** ประกาศกร SMEs.1 (1) : 1)

นายวรมิตร ครุฑโต ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปสายพัฒนาองค์กรและเครือข่าย บริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เปิดเผยว่า เมื่อเร็วๆ นี้ บอย.ได้หารือกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) ถึงแนวทางความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ให้เข้าถึง แหล่งเงินทุนมากขึ้นเนื่องจาก ส.อ.ท. เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดและเข้าใจปัญหาของผู้ประกอบการมากที่สุด โดยในเบื้องต้น ส.อ.ท.พร้อมจะช่วยคัดเลือกสมาชิก ส.อ.ท. เป็นผู้ประกอบการ SMEs ที่

กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศและมีปัญหาขาดเงินทุนให้ บอย. รับผิดชอบพิจารณาและเข้าไปให้ความช่วยเหลือต่อไป

ด้านความคืบหน้าโครงการชุปชีวิตเศรษฐกิจไทย ในสอนความรับผิดชอบของ บอย. มี SMEs ผู้สมัครได้รับความช่วยเหลือทั้งสิ้นประมาณ 270 จากเป้าหมาย 200 ราย โดย บอย. ได้วงเงินสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาธุรกิจโครงการชุปชีวิตฯ จำนวน 1,000 ล้านบาท ซึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยลดลง 0.25-1% จากอัตราดอกเบี้ยความเสี่ยงของธุรกิจ รวมทั้งได้ตั้งวงเงินสินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ของกระทรวงอุตสาหกรรมด้วยในวงเงิน 1,000 ล้านบาท เช่นกัน ซึ่งหากเป็นธุรกิจที่มีศักยภาพ บอย. ก็พร้อมสนับสนุนต่อไป

(22 มิถุนายน 2545) จาก ส.อ.ท.ร่วมแก้ปัญหาเอสเอ็มอี บอย. รุกปล่อยสินเชื่อทั่วประเทศ.
เดลินิวส์ : 9)

สรุปได้ว่ารัฐบาลได้มีนโยบาย ในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อย (SMEs) ให้สามารถเติบโตและพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศ โดยผ่านหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนต่าง ๆ ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานข้างต้นได้พยายามให้ความช่วยเหลือและพัฒนาขีดความสามารถของ SMEs ให้สามารถแข่งขันได้ในโลกเศรษฐกิจยุคใหม่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศได้ทางหนึ่งโดยเฉพาะจะช่วยยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ช่วยสร้างงาน รับรองแรงงานรวมทั้งผู้ที่ตกงานจากผลพวงพิษเศรษฐกิจในท้องถิ่น และในชุมชนเมือง (โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์)

4.1.4)ภาวะดูแลการขาดดุลการค้าของประเทศ

“ชี้เก็บรายละเอียดแยกอุตสาหกรรม” ประธานบีไอไอส่งเสริมผลิตทดแทน” :

นายอดิษฐ์ โภธารามิก รมว.พาณิชย์ เปิดเผยว่า กระทรวงฯ เตรียมเสนอมาตรการผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบในประเทศแทนการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อการส่งออก โดยให้ที่ประชุม รม. พิจารณาในเร็วๆ นี้ ซึ่งขณะนี้ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการค้าส่งออกไปจัดทำรายละเอียดของสินค้าในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมว่ามีการนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศใด เพื่อนำข้อมูลพิจารณาว่ามีวัตถุดิบประเภทใดบ้างที่ไม่จำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ แต่ใช้วัตถุดิบในประเทศก็ได้คุณภาพสินค้าที่เท่าเทียมกัน

ปัจจุบันเห็นได้ว่าไทยนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาผลิตสินค้าแทนการใช้วัตถุดิบในประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท เช่น น้ำมัน สินค้าทุน สินค้าอุปโภค-บริโภค และวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสินค้า เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มาตรการควบคุมการนำเข้านั้นจะไม่ใช้มาตรการภาษี

“ที่ผ่านมาไทยมีการนำเข้าสินค้าทุน เช่น เทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้มาผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกประมาณ 40 % ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมด รองลงมาเป็นวัตถุดิบประมาณ 30% ซึ่งการนำเข้าสินค้านี้ดังกล่าวเห็นว่าเป็นสัดส่วนที่สูงจึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่สนับสนุนให้อุตสาหกรรมใช้ชิ้นส่วนในประเทศ เพื่อให้ดุลการค้าเป็นบวกมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการส่งออกน้อยกว่านำเข้า ทำให้ดุลการค้าติดลบ รวมทั้งจะศึกษาด้วยว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) จะเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้กับนักลงทุนที่ใช้วัตถุดิบในประเทศเพิ่มขึ้น”

สำหรับตัวเลขการส่งออกในเดือน พ.ค. มีมูลค่า 5,935 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้น 3.16% นำเข้า 5,284 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลการค้า 651 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งการส่งออกในเดือน พ.ค. นี้ถือว่าสูงสุดในรอบ 14 เดือน

โดยสินค้าสำคัญที่ส่งออกเพิ่ม เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีสัดส่วนส่งออกสูงถึง 23% ส่งออกเพิ่มขึ้น 1.5% เครื่องใช้ไฟฟ้ามีสัดส่วนส่งออก 12.6% ส่งออกเพิ่มขึ้น 10.9% อัญมณีและเครื่องประดับ 30% ยานยนต์และอุปกรณ์ชิ้นส่วน 20.4% เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ชิ้นส่วน 13.7% ของเล่น 16.3% เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์ต่างๆ 32.9% เครื่องมือแพทย์ 12.1% ไม้สัก แห่เหิน แห่แข็ง 32%

นอกจากนี้การส่งออกในตลาดหลักเช่น สหรัฐเพิ่มขึ้น 6.2% ญี่ปุ่น 2.5% ขณะที่ยุโรปส่งออกติดลบ 5.3% ซึ่งอาจเป็นผลมาจากยุโรปตรวจพบสารพิษในกุ้ง-ไก่ของไทยทำให้ยอดการส่งออกน้อยลง

ส่วนตลาดรองสัดส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้น เช่น ออสเตรเลีย 17.3% ตะวันออกกลาง 10.3% ยุโรปตะวันออก 35.4% และลาตินอเมริกา 9.6% อย่างไรก็ตาม ตลาดการส่งออกในตลาดหลักลดลงเหลือ 66.4% แต่สัดส่วนตลาดใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 33.6% ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐที่ต้องการเพิ่มสัดส่วนตลาดใหม่ให้เพิ่มเป็น 40% ในปี 2547

นายอดิษฐ์ กล่าวว่า แนวโน้มการส่งออกในช่วงครึ่งปีหลังมีทิศทางดีขึ้น ซึ่งเห็นได้จากตัวเลขการส่งออกในเดือน พ.ค. ที่ผ่านมาปรับตัวเพิ่มขึ้น และภาวะเศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว

และจากการหารือกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมพบว่าขณะนี้มียอดคำสั่งซื้อสินค้าล่วงหน้า 3-5 เดือนจากต่างประเทศเข้ามาเป็นจำนวนมากจึงเชื่อว่าส่งออกปีนี้จะเป็บวกแน่นอน.

(29 มิถุนายน 2545) ปีที่ชีวิตดูดิบในประเทศแก้ขาดดุลการค้า. เติลินิวส์:9)

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น มาตรการส่งเสริม การส่งออก มาตรการกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หรือ มาตรการผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบในประเทศแทนการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ เพื่อให้ดุลการค้าเป็นบวกมากขึ้น เพราะที่

ผ่านมาจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมค้าดีดลอบเนื่องจากการส่งออกน้อยกว่าการนำเข้า(ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัตถุดิบมากเพียงพอกับความต้องการ โดยวัตถุดิบที่อยู่มากมายในท้องถิ่น)

4.1.5. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ผู้วิจัยสามารถที่กล่าวได้ว่า ในขณะที่รัฐบาลและกลุ่มคนต่างๆ ได้ระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศอย่างเคร่งเครียดเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศกลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยเร็วด้วยมาตรการลดการนำเข้า ส่งเสริมสินค้าไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่เป็นมรดกโลกตลอดจน พระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ในทางตรงกันข้าม คนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่น (ที่กำลังเป็นมันสมองของชาติในอนาคต) กลับกำลังทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม ดังบทความที่นำผู้วิจัยนำเสนอต่อไปนี้

ปัจจุบัน วัฒนธรรมญี่ปุ่นกำลังเข้ามามีบทบาทในบ้านเรามากขึ้นเรื่อง ๆ นอกเหนือจากเครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งอำนวยความสะดวกและรูปแบบความบันเทิงต่างๆ อาทิ รถยนต์และวิดีโอเกมส์แล้วจะเห็นได้ว่า ซีดีเพลง, หนังสือการ์ตูน,อาหาร และภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะไปทางไหนมักปรากฏสินค้าเมคอินเจแปนเกือบจะหมด ทำให้บางคนอาจเริ่มสงสัยว่า หมดยุควัฒนธรรมตะวันตกไปแล้ว หรือบางที่อาจถึงคิวของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกกันบ้าง เนื่องจากในช่วงไม่กี่ปีมานี้ มีการนำเข้าภาพยนตร์และศิลปินเพลงจากญี่ปุ่นและเกาหลีเข้ามาฉายหรือทำกิจกรรมในบ้านเรากันมากขึ้น

แล้วด้วยกระแสนิยมในสินค้านำรูปแบบความบันเทิงจากตะวันออก ผลักดันให้ผลงานดาราวัยรุ่นสาวคนหนึ่งจากแดนซามูไร เข้ามาผงาดไต่ดินแดนสยามประเทศ และเชื่อได้ว่าในอนาคตอันใกล้เธอจะกลายเป็นที่รู้จักของแฟน ๆ ชาวไทยมากยิ่งขึ้น และเมื่อถึงเวลานั้นเธอคงมีโอกาสเดินทางมาเยือนบ้านเราอย่างแน่นอนในฐานะดาราโกอินเตอร์

“เคียวโกะ ฟูกาดะ” ชื่อนี้อาจไม่ค่อยคุ้นหูแฟนภาพยนตร์ชาวไทยเท่าไรนัก แต่ที่แดนอาทิตย์อุทัยหรือเมืองปลาติบที่ใครๆ หลายคนต่างเรียกขานนั้น เธอผู้นี้โด่งดังไม่ใช้เล่นเลยทีเดียวในวัยแค่ 20 ปีเท่านั้นแต่ทว่าในบ้านเรา ผลงานแสดงของเธอได้เข้ามาโดดเด่นบนแผ่นดินสยามประเทศกันแล้วทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวีในชื่อเรื่อง “สาวสู้คู่สาวเฮ้ว” (Fighting Girl) และคาดว่าผลงานของเธอที่ดินแดนซามูไรในลำดับต่อไป น่าจะทยอยลงฉายทางจอแก้วในบ้านเรามาขึ้นเรื่อยๆ หากแฟน ๆ ชาวไทยให้การต้อนรับเป็นอย่างดี

ยิ่งระยะหลังวัยรุ่นบ้านเรากำลังไล่ล่าวัฒนธรรมสตรีญี่ปุ่นกันมากขึ้นจนแทบหลงลืมวัฒนธรรมตะวันตกโดยเฉพาะอเมริกากันไปเลย ซึ่งทำให้เกิดวัฒนธรรมเลียนแบบขึ้น บ้างก็ทำทรงผมพิลึกพิลั่นและสีฉูดฉาดตา บ้างก็ลงรอยสักในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีทั้งหน้ากลัวและไม่น่าเอ็นดูในหลากหลายรูปแบบต่างๆ กัน รวมทั้งวัฒนธรรมเพลงของญี่ปุ่นยังเข้ามาครอบงำวัยรุ่นไทยให้หลง

ละเมอเพื่อหากันมาแล้ว ดังนั้นจึงไม่แปลกที่ดาราสาวหน้าใสรายนี้จะกลายเป็นซูเปอร์สตาร์ในดวงใจหลายคน

(วิษณุ ศิริอาชารุ่งโรจน์.(14 กรกฎาคม 2545). เคียวโกะ ฟูกาดะ คลื่นลูกใหม่ J-Teen. เติลินิวส์:2)

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.1.2) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ก่อนหน้าปี พ.ศ. 2500 ราษฎรในพื้นที่ หมู่ 4 บ้านหนองจาน (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นหมู่ 4 บ้านหนองคู) ได้อาศัยอาชีพเกษตรกรรมและการหาของป่าเป็นหลัก เนื่องจากมีสภาพพื้นที่เป็นป่าดงดิบและมีลำน้ำ “ลำตะคอง” ไหลผ่านหมู่บ้าน ราวปี พ.ศ. 2503 ได้มีการสร้างถนนมิตรภาพแล้วเสร็จทำให้ราษฎรมีความสะดวกสบายในการเดินทางเป็นอย่างมาก ต่อมาในปี พ.ศ.2505 เขื่อนเก็บกักน้ำชลประทาน “เขื่อนลำตะคอง” ได้สร้างเสร็จและเก็บกักน้ำได้เต็มเขื่อน ในปี พ.ศ. 2512 ทำให้มีการย้ายถนนมิตรภาพขึ้นมาให้สูงจากระดับน้ำท่วมถึง เป็นถนนมิตรภาพเส้นใหม่สร้างไว้ตามแนวขอบภูเขา,เนินเขาลูกเล็กๆ ด้วยเหตุที่น้ำในเขื่อนลำตะคองไหลท่วมบ้านเรือน,โรงเรียน,วัดและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ให้จมอยู่ใต้อ่างเก็บน้ำลำตะคองทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งต้องอพยพหนีน้ำขึ้นมาอาศัยอยู่ตามขอบถนนมิตรภาพเส้นใหม่ที่ตัดผ่านบริเวณเนินเขาขนาดเล็กๆ ที่ชาวบ้านเรียกติดปากในเวลาต่อมาว่า “เขาน้อย” โดยเริ่มแรกมีราษฎรมาอาศัยอยู่เพียง 4-5 ครัวเรือนเท่านั้น โดยมีอาชีพแรกคือ อาชีพการปลูกพืชผักกระยะสั้น (กระหล่ำปลี,ผักกาดเขียวปลี,คะน้า เป็นต้น) โดยอาศัยแหล่งน้ำในการทำการเกษตรกรรมคือ อ่างเก็บน้ำลำตะคอง เนื่องจากจะพยายามปลูกพืชให้ติดกับขอบของอ่างเก็บน้ำให้มากที่สุดเพื่อประหยัดแรงงานในการรดน้ำผัก ส่วนอาชีพรองของราษฎรในระยะแรกคือ การหาปลาในอ่างเก็บน้ำลำตะคอง โดยปลาที่หามาได้จะนำมาแขวนขายบริเวณไหล่ทางของถนนมิตรภาพ(ขาขึ้นจังหวัดนครราชสีมา) โดยระยะแรกจะขายเป็นพลาสติกเท่านั้น(แต่ปัจจุบันมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบขายเป็นร้านอาหารรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในนาม “มอปลาอย่าง”) ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 จึงขอแยกการปกครองเป็นของตนเองเป็น “บ้านเขาน้อย หมู่ 12” มาจนถึงปัจจุบัน

อนึ่ง พื้นที่การปกครองของบ้านเขาน้อย หมู่ 12 ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ราษฎรจะไม่มีเอกสารสิทธิในพื้นดิน เนื่องจากตั้งแต่บริเวณอ่างเก็บน้ำลำตะคองข้ามถนนมิตรภาพไปทางทิศใต้ประมาณ 100 เมตร จะเป็นเขตพื้นที่กรมชลประทาน ส่วนถัดขึ้นไปทั้งหมดจะเป็นเขตพื้นที่กองทัพบกโดยความดูแลของศูนย์บัญชาทหาร กรมสัตว์ทหารบก

การตั้งถิ่นฐานของบ้านเขาน้อย หมู่ 12 มาจากกลุ่มบุคคลกลุ่มแรกจาก 4 พื้นที่ดังนี้

1. บ้านจันทึก ต. จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

2. บ้านคลองตะแบก ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
3. บ้านหวาย ต.สัมฤทธิ์ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา
4. บ้านวังซาน ต.วังซาน อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์

โดยทั้ง 4 กลุ่ม มาตั้งบ้านอาศัยอยู่ตามบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำลำตะคองและบริเวณริมถนนมิตรภาพเส้นใหม่ (ทั้ง 4 กลุ่มจับจองพื้นที่กันเอง เนื่องจากเป็นพื้นที่กรมชลประทานและกองทัพบก)

เหตุที่มาตั้งถิ่นฐานบริเวณดังกล่าวก็เพื่อ

1. เป็นแหล่งเกษตรกรรม (พืชระยะสั้น มีปริมาณน้ำพอเพียง)
2. เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงเป็ดไข่, เป็ดเนื้อ (ปล่อยเลี้ยงในอ่างเก็บน้ำลำตะคอง)
3. เป็นแหล่งทำการประมง
4. ขยายครอบครัว
5. เสริมรายได้

(ดูภาคผนวก)

การขยายตัวของประชากร

นับจากปีพ.ศ. 2512 เป็นต้นมาได้มีชาวบ้านจากกลุ่มอื่นเข้ามาเพิ่มเติมในหมู่บ้านอีกมากมาย เช่น

1. กลุ่มทหารจากศูนย์การสุนัขทหาร จำนวน 30 ครัวเรือน ในปี พ.ศ.2515 ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 36 หลังคาเรือน
2. กลุ่มสวนป่า จำนวน 16 ครัวเรือน ในปี พ.ศ.2520 ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 16 หลังคาเรือน
3. กลุ่มทางโค้ง - มอใหม่ จำนวน 45 ครัวเรือนในปี พ.ศ.2535 ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 45 หลังคาเรือน
4. กลุ่มสถานีวิจัยลำตะคอง จำนวน 6 ครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2542 ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 8 หลังคาเรือน
5. กลุ่มตลาดอำเภอปากช่อง จำนวน 5 ครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2520 ปัจจุบันมีผู้อยู่อาศัย 15 หลังคาเรือน

ณ ปี พ.ศ. 2544 มีครัวเรือน 228 ครอบครัว มีบ้าน 328 หลังคาเรือน ประชากร 1,006 คน แยกเป็นเพศชาย 509 คน เพศหญิง 497 คน

(ดูภาคผนวก)

การขยายตัวของชุมชน

การขยายตัวของชุมชนจะขยายตัวไปตามแนวความยาวของถนนมิตรภาพเท่านั้นเนื่องจากไม่สามารถขยายตัวไปตามด้านข้างพื้นที่ได้ เนื่องจากด้านซ้ายของหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองของกรมชลประทาน และด้านขวาของหมู่บ้านอยู่ในเขตการปกครองของกองทัพบก

ทำให้การขยายตัวของชุมชน สิ้นสุดในปี 2542 พื้นที่ของการขยายชุมชนกลุ่มสุดท้ายเราเรียกว่า “กลุ่มทางโค้ง – มอใหม่” มีอยู่ประมาณ 45 หลังคาเรือน

นับจากปี พ.ศ. 2542 มาตรฐาน, มาตรการจากกรมการปกครอง, กรมชลประทาน, กองทัพบก, กองทัพบก ทำให้การขยายตัวของชุมชนทำได้ยากมากจนถึงทำไม่ได้เลย

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

ทำเลที่ตั้ง

หมู่ 12 บ้านเขาน้อย ตั้งอยู่บนที่ราบของเนินเขาขนาดเล็ก ๆ ไปตามความยาวของถนนมิตรภาพ โดยด้านกว้างของหมู่บ้านจะถูกขนาบด้วย “เขายายเที่ยง” (เป็นเทือกเขาขนาดใหญ่และสูงที่สุดของตำบลหนองสหร่าย)และอ่างเก็บน้ำลำตะคอง

ความยาวสูงสุด(จากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก) มีความยาวประมาณ 15 กิโลเมตร ส่วนความกว้างสูงสุด(จากทิศเหนือถึงทิศใต้) มีความยาวประมาณ 5 กิโลเมตร

โดยทั่วไป พื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นที่ราบถึงลูกลอนลาด โดยมีป่าโปร่งอยู่ทางบริเวณทิศใต้ของหมู่บ้านขนานกับขอบอ่างเก็บน้ำลำตะคอง โดยมีถนนมิตรภาพและสิ่งปลูกสร้างของราษฎรเป็นเส้นแบ่งเขตแนว

ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์(กรมแผนที่ทหาร) ลำดับชุด L7017S ระวาง 5338 IV พิมพ์ครั้งที่ 1 RTSD ตำแหน่งหมู่ 12 บ้านเขาน้อย จะอยู่ที่ละติจูดที่ 25 – 30 ลิปดาเหนือ ลองติจูดที่ 40 – 45 ลิปดาตะวันออก ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 20 – 270 เมตร ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปากช่องประมาณ 15 กิโลเมตร และห่างกรุงเทพฯ เพียง 185 กิโลเมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	:ติดต่อกับอ่างเก็บน้ำลำตะคอง ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ทิศใต้	:ติดต่อกับบ้านหนองคู ต.หนองสหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันออก	:ติดต่อกับบ้านคลองไผ่ ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	:ติดต่อกับบ้านท่าออย ต.จันทึก อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

(ดูภาคผนวก)

สภาพที่ดิน

จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง ในปี 2538 พบว่าหมู่บ้านเขาน้อย จะมีลักษณะชุดดิน 3 ชุดดังนี้

1. ชุดจตุรัส 97

ลักษณะของดิน เป็นพื้นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกลับปานกลาง ระบายน้ำดี เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ (พบบริเวณริมอ่างเก็บน้ำลำตะคอง)

2. ชุดดินถ่านารายณ์ 124

ลักษณะของดิน เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกลับปานกลาง ระบายน้ำดี เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ (พบบริเวณแปลงปลูกพืช ศูนย์สุนัขทหาร)

3. ชุดดินพื้นที่ลาดเชิงชัน 129

ลักษณะของดินเป็นสภาพพื้นที่ภูเขา เทือกเขา ลาดชัน เหมาะแก่การปลูกทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (พบบริเวณเขายายเที่ยง)

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

จากการสำรวจ พบว่าในพื้นที่ หมู่ 12 บ้านเขาน้อย มีลักษณะส่วนใหญ่ ดังนี้

1. ป่าโปร่ง (Open Forest) หมายถึงป่าที่มีร่มเงา 25 – 75% มีเนื้อที่ 3,000 ไร่
2. สวนพืชป่า (Orchard Plantation) มีอยู่ประมาณ 500 ไร่
3. สวนสาธารณะ มี 2 แห่ง
 - 3.1 สวนสาธารณะ “ท้าวสุรนารี” เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ เนื้อที่ 50 ไร่
 - 3.2 สวนสาธารณะ “น้ำชาติ” เป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับ เนื้อที่ 300 ไร่
4. ป่าสาธิต ป่าเศรษฐกิจอีสานเขียว เนื้อที่ 1,000 ไร่

(ดูภาคผนวก)

สภาพปัจจุบัน

1.2.2.1 ลักษณะของประชากร

ข้อมูลทั่วไปบ้านเขาน้อยหมู่ 12 มีดังนี้

- มีครัวเรือน 228 ครอบครั - มีบ้าน 328 หลังคาเรือน
- มีประชากร 1,006 คน - เพศชาย 509 คน - เพศหญิง 497 คน
- มีช่วงอายุ 18-49 ปีเป็นส่วนใหญ่ ดังตารางข้างล่างนี้

ตารางแสดงจำนวนประชากร แยกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	เพศชาย(คน)	เพศหญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	3	5	8
1ปีเต็ม-2 ปี	6	7	13
3ปีเต็ม-5 ปี	22	18	40
6ปีเต็ม-11 ปี	37	34	71
12ปีเต็ม-14 ปี	33	29	62
15ปีเต็ม-17 ปี	37	31	68
18ปีเต็ม-49 ปี	265	272	537
50ปีเต็ม-59 ปี	73	69	142
60ปีเต็มขึ้นไป	33	32	65
รวม (คน)	509	497	1,006

ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากร ตามช่วงอายุของบ้านเขาน้อย หมู่ 12 (2545)

การศึกษา

บ้านเขาน้อย หมู่ 12 ไม่มีโรงเรียนทุกระดับชั้น ไม่มีศูนย์เด็กเล็กใน ทำให้นักเรียนและนักศึกษาต้องไปศึกษาที่โรงเรียนและมหาวิทยาลัยในพื้นที่ใกล้เคียง

จากการสำรวจพบว่าในปัจจุบันมีนักเรียน นักศึกษาที่กำลังเข้ารับการศึกษาดังนี้

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
ก่อนประถมศึกษา	47
ประถมศึกษา	91
มัธยมศึกษา	58
สูงกว่ามัธยมศึกษา	12
การศึกษานอกโรงเรียน	4

ตารางที่ 4.3 จำนวนนักเรียน นักศึกษา (2545)

ณ. ปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 6 คน

ลักษณะอื่นๆ ของประชากร

- ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีฐานะยากจน ได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ จำนวน 18 คน
- มีคนพิการ จำนวน 5 คน
- มีผู้ติดยาเสพติด จำนวน 5 คน

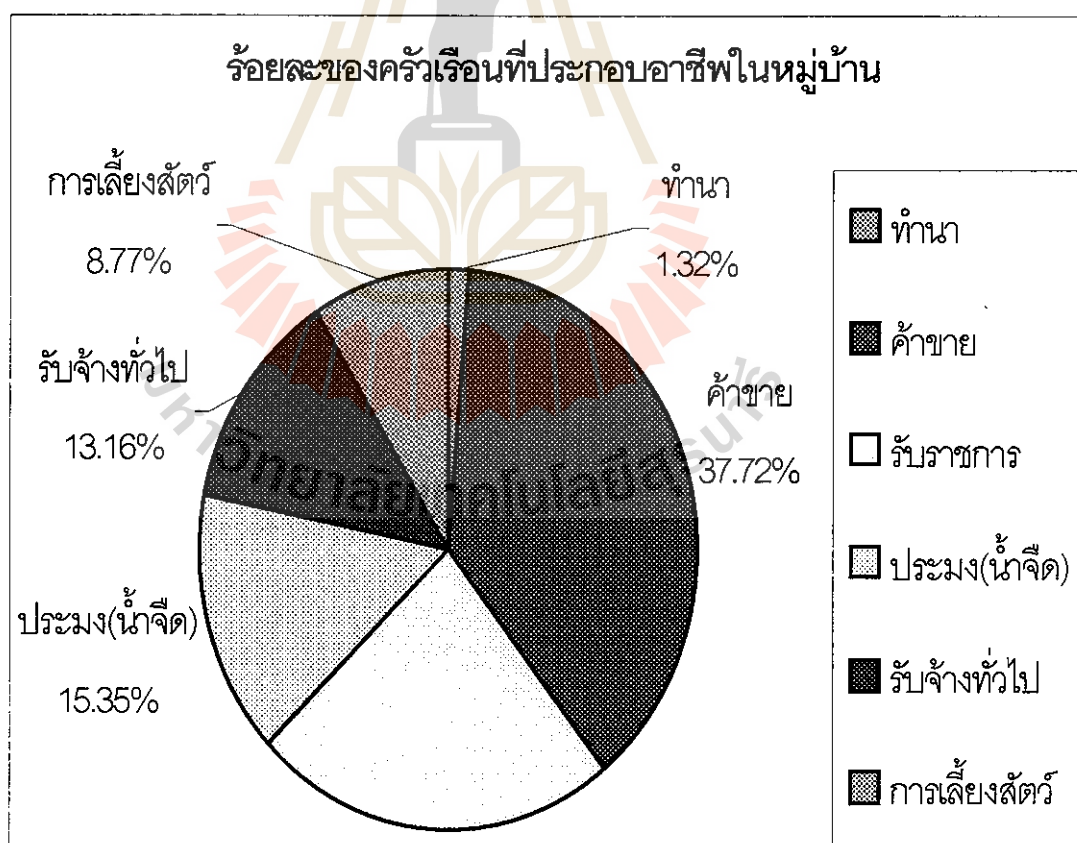
โดยสรุปประชากร อปฐ 1. มีเกณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง

การประกอบอาชีพ

-ประชากรในบ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีการประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

อาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ (%)
ค้าขาย	86	37.72
รับราชการ	54	23.68
ประมงน้ำจืด	35	15.35
รับจ้างทั่วไป	30	13.16
การเลี้ยงสัตว์	20	8.77
ทำนา	3	1.32
รวม	228	100

ตารางที่ 4.4 การประกอบอาชีพของหมู่บ้าน (2545)

รูปที่ 4.1 ร้อยละของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้าน (2545)

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

พื้นที่ หมู่ 12 บ้านเขาน้อย จัดได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรน้ำเป็นอย่างมากเนื่องจากมีแหล่งน้ำอยู่มากมายหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1. ลำน้ำลำตะคอง เป็นสาขาหนึ่งของลำน้ำมูล มีต้นน้ำมาจากเทือกเขาใหญ่ ในวนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ.นครราชสีมา ไหลผ่านตอนกลางของหมู่บ้าน มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี

2. คลองหินลับ เป็นสาขาเล็ก ๆ ของลำน้ำลำตะคอง ไหลผ่านตอนท้ายหมู่บ้านและถือได้ว่าเป็นแนวกันอาณาเขตของหมู่ 12 บ้านเขาน้อยกับ หมู่ 4 บ้านหนองคู มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี (แต่ในฤดูแล้ง อาจจะมีน้ำในปริมาณน้อยเป็นบางปี)

3. บ่อสาธารณะ ที่ปรากฏคือ

3.1 บ่อน้ำเขาน้อย เป็นบ่อน้ำชนิดขุด ซึ่งราษฎรเป็นผู้ขุดขึ้นเองไว้ใช้เป็นการส่วนตัวและใช้ร่วมกันของหมู่บ้าน มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี ปัจจุบันราษฎรกลุ่มเขาน้อยได้ใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำนี้

3.2 บ่อน้ำบ้านสระบัว เป็นบ่อน้ำชนิดขุด ซึ่งราษฎรเป็นผู้ขุดขึ้นเองไว้ใช้เป็นการส่วนตัวและใช้ร่วมกันของหมู่บ้าน มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี แต่บางครั้งในฤดูแล้งอาจมีปริมาณน้ำน้อยในบางปีทำให้ราษฎรกลุ่มสระบัวต้องพึ่งพาระบบประปาหมู่บ้าน

4. บ่อน้ำบาดาล ที่ปรากฏ คือ

4.1 บ่อน้ำบาดาลบ้านเขาน้อย เป็นบ่อน้ำแบบเจาะ ปัจจุบันใช้มอเตอร์ไฟฟ้าเป็นตัวดูดกำลังเพื่อการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้าน มีปริมาณเพียงพอทั้งปี

4.2 บ่อน้ำบาดาลกลุ่มทหาร เป็นบ่อน้ำแบบเจาะ ปัจจุบันใช้มอเตอร์ไฟฟ้าเป็นตัวดูดกำลังเพื่อการผลิตน้ำประปาใช้ในกลุ่มทหาร 36 หลังคาเรือนเท่านั้น ปัจจุบันปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับราษฎรกลุ่มนี้ทั้งปี

4.3 บ่อน้ำบาดาลกลุ่มสระบัว เป็นบ่อน้ำแบบเจาะ ปัจจุบันใช้มอเตอร์ไฟฟ้าเป็นตัวดูดกำลังเพื่อการผลิตน้ำประปาใช้ในกลุ่มบ้านสระบัว ปัจจุบันปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับราษฎรกลุ่มนี้ทั้งปี

4.4 บ่อน้ำประปากลุ่มสวนป่า เป็นบ่อน้ำแบบเจาะปัจจุบันใช้มอเตอร์ไฟฟ้าเป็นตัวดูดกำลังเพื่อการผลิตน้ำประปาใช้ในกลุ่มสวนป่า ปัจจุบันปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับราษฎรกลุ่มนี้ทั้งปี การผลิตน้ำประปาใช้ในกลุ่มสวนป่า ปัจจุบันปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับราษฎรกลุ่มน้ำทั้งปี

(ดูภาคผนวก)

ตารางแสดงแหล่งน้ำและการใช้น้ำ (จำแนกตามแหล่งน้ำ)

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	2	√	-
บ่อน้ำบาดาล	4	√	-
สระน้ำ	-	-	-
คลองน้ำ	2	√	-
ห้วย	-	-	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	1	√	-
ทะเล	-	-	-

ตารางที่ 4.5 แหล่งน้ำและการใช้น้ำ (2545)

5. อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง

เกิดจากการปิดกั้นลำน้ำตะคอง ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของลำน้ำมูล ที่ไหลผ่านบริเวณเขาด่านเสียดและเขาเขื่อนต้น ก่อสร้างโดยกรมชลประทานแล้วเสร็จและเริ่มเก็บน้ำเมื่อปี พ.ศ. 2512 มีลักษณะทางกายภาพ ดังนี้

แหล่งต้นน้ำ	เขาใหญ่
ความยาวสูงสุด	19 กิโลเมตร
ความกว้างสูงสุด	7.5 กิโลเมตร
ความลึกเฉลี่ย	15.5 เมตร
ความจุเก็บกัก	310 ล้านลูกบาศก์เมตร
ระดับน้ำเก็บกักสูงสุด	277 เมตร (รทก.)
ระดับน้ำเก็บกักต่ำสุด	261 เมตร (รทก.)

ระบบสาธารณูปโภค

1. ประปาหมู่บ้าน

เดิมทีเดียว ชาวบ้านหมู่ 12 บ้านเขาน้อย จะใช้น้ำในลำน้ำคลองหินลับ และน้ำในอ่าง

เก็บน้ำลำตะคอง สำหรับใช้ในการอุปโภคและบริโภคเป็นหลักสำคัญ

ระบบประปาหมู่บ้าน หมู่ 12 บ้านเขาน้อย เริ่มมีการดำเนินการครั้งแรกในปีพ.ศ. 2540 โดยในครั้งแรกมีความสามารถจ่ายน้ำให้ชาวบ้านใช้เฉพาะส่วนของกลุ่มเขาน้อยเท่านั้น เนื่องจากมีงบประมาณการก่อสร้างทั้งหมด 615,000 บาท

ต่อมาในปี พ.ศ.2541 จึงมีโครงการขยายเขตประปาหมู่บ้านเขาน้อย ไปยังกลุ่มบ้านสระบัว ด้วยงบประมาณ 172,000 บาท (รองรับความต้องการของชาวบ้านได้เพียงบางกลุ่มเท่านั้น) ทำให้ในปีพ.ศ. 2542 ต้องมีการขยายเขตประปาของกลุ่มสระบัวเพิ่มเติมอีก ด้วยงบประมาณ 85,387 บาท

หมายเหตุ ระบบประปาหมู่บ้านทั้ง 2 แห่ง คือ กลุ่มเขาน้อยและกลุ่มสระบัวเป็นระบบประปาที่ไม่มีการกรองน้ำก่อนจ่ายให้ผู้บริโภค กล่าวคือ จะสูบน้ำจากแหล่งน้ำดินหรือระดับผิวน้ำบนดินก่อนนำขึ้นสู่ถังสูง เมื่อน้ำขึ้นเต็มถังสูงแล้วจะปล่อยน้ำเข้าสู่ท่อเมนตั้งประปาหมู่บ้าน ปัจจุบันมีผู้ใช้น้ำ 100 % ของหมู่บ้าน

2. ไฟฟ้า

หมู่ 12 บ้านเขาน้อย เริ่มมีไฟฟ้าใช้ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2530 แต่หลังจากไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านได้เพียงปีเดียวชาวบ้านบางส่วนที่ยื่นคำขอใช้ภายในภายหลังจะไม่ได้อนุมัติให้ใช้ไฟฟ้า เนื่องจากไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอปากช่องให้เหตุผลว่า ราษฎรหมู่ 12 บ้านเขาน้อย บุกรุกเขตการปกครองของกรมชลประทานและเขตการปกครองของกองทัพบก ทำให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคไม่สามารถจ่ายไฟฟ้าเพิ่มเติมได้อีก ทำให้ชาวบ้านต้องแก้ไขด้วยการ “พ่วงไฟฟ้าใช้” หรือ “ปั่นกระแสไฟฟ้า” ใช้กันเอง ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ครบ 100 %

3.1 ระบบโทรศัพท์

ด้วยเหตุที่พื้นที่หมู่ 12 บ้านเขาน้อย ถูกจัดเป็นพื้นที่ “สีแดง” หรือ “พื้นที่บุกรุกส่วนราชการ” ทั้งระบบโทรศัพท์ที่มีใช้กันในหมู่บ้านอย่างจำกัดคือ

3.1 ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน

ระบบโทรศัพท์พื้นฐาน จะมีใช้ในกลุ่มของราชการเท่านั้น โดยชาวบ้านเขาน้อยได้พยายามยื่นคำขอการมีโทรศัพท์พื้นฐานตามประกาศขององค์การโทรศัพท์อำเภอปากช่องไปหลายครั้งแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถมีโทรศัพท์พื้นฐานได้

3.2 ระบบโทรศัพท์สาธารณะ (ชนิดหยอดเหรียญ)

ในหมู่บ้านเขาน้อยมีให้ใช้ในปัจจุบัน 3 จุดและกำลังติดตั้งเพิ่มเติมอีก 1 จุด

- 1.) บริเวณหมวดการทางปากช่องที่ 1 ชนิดตู้บัตรการ์ดโฟน (กำลังเปลี่ยนเป็นชนิดหยอดเหรียญ มี 1 ตู้

- 2.) บริเวณร้านอาหารเจริญ เป็นแบบชนิดหยอดเหรียญ มี 1 ตู้
 - 3.) บริเวณศูนย์ข้อมูลลิฟต์พลพ เป็นแบบชนิดหยอดเหรียญมี 4 เครื่อง
 - 4.) บริเวณสวนสาธารณะท้าวสุรนารี เป็นแบบชนิดหยอดเหรียญ กำลังติดตั้ง 2 ตู้
- 3.3. ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ (มือถือ)

เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ชาวบ้านเขาน้อย นิยมใช้ ในปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีโทรศัพท์พื้นฐานในหมู่บ้าน โดยในปัจจุบันชาวบ้านหมู่ 12 บ้านเขาน้อย มีใช้ประมาณ 50% ของครัวเรือนทั้งหมด (ปัจจุบันมีเสาโทรศัพท์ ชนิด 800 และ AIS ติดตั้งอยู่ในหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดของหมู่บ้าน

บ้านเขาน้อยหมู่ 12 จัดเป็นเมืองเศรษฐกิจที่ดีของตำบลหนองสาหร่าย เนื่องจากเป็นแหล่งการผลิต การบริการ และการท่องเที่ยวของตำบลหนองสาหร่าย ได้แก่

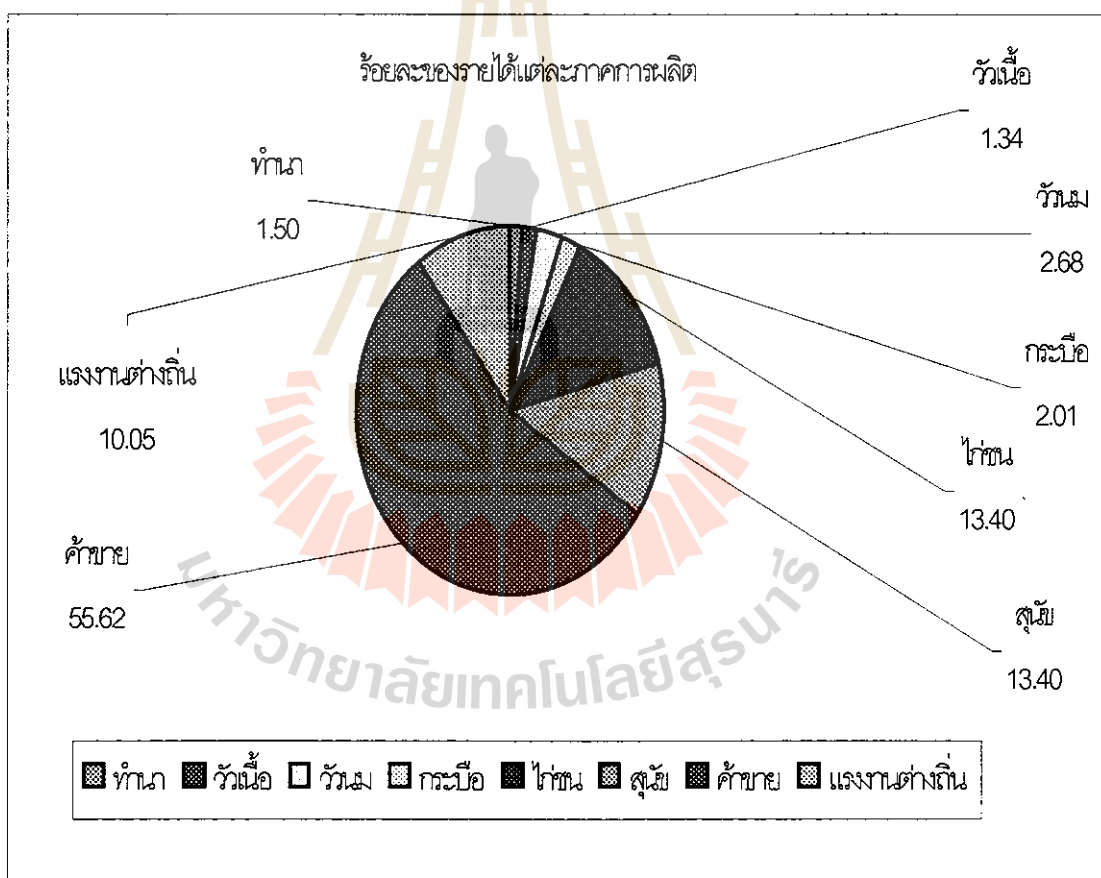
1. มอปลาย่าง เป็นศูนย์บริการอาหารเครื่องดื่ม สำหรับผู้เดินทางโดยใช้ถนนมิตรภาพเป็นสำคัญ (ติดอ่างเก็บน้ำลำตะคอง)
2. สวนท้าวสุรนารี เป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ มีพานพุ่มบายศรีเป็นสำคัญ
3. เขื่อน-อ่างเก็บน้ำลำตะคอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอปากช่อง
4. อ่างเก็บน้ำลำตะคอง (ตอนบน) ตั้งอยู่บนยอดเขาเขายี่เก็ง เป็นที่เก็บน้ำเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า
5. ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ-สวนน้ำชาติ เป็นสวนสาธารณะขนาดกลางมีรูปแกะสลักพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (ทำด้วยหินแกรนิตสีขาว) เป็นสัญลักษณ์สำคัญ ประกอบกับมีการจัดแสดงนิทรรศการข้อมูลทางหลวงให้ใช้บริการ

ตารางแสดงรายได้ของแต่ละภาคการผลิต

ภาคการผลิต	รายได้ (บาท/ปี)	ร้อยละ (%)	
ภาคเกษตรกรรม (ทำนา)	112,000	1.50	
ภาคปศุสัตว์ (วัวเนื้อ)	(วัวนม)	100,000	1.34
	(วัวนม)	200,000	2.68
	(กระบือ)	150,000	2.01
	(ไก่ชน)	1,000,000	13.40
	(สุนัข)	1,000,000	13.40
ภาคการพาณิชย์กรรม (ค้าขาย)	4,150,000	55.62	

ตารางแสดงรายได้ของแต่ละภาคการผลิต (ต่อ)		
ภาคการผลิต	รายได้ (บาท/ปี)	ร้อยละ (%)
ภาคแรงงาน (แรงงานต่างถิ่น)	750,000	10.05
รวม	7,462,000	100

ตารางที่ 4.6 รายได้ของแต่ละภาคการผลิต (2545)

รูปที่ 4.2 ร้อยละของแต่ละภาคการผลิต (2545)

รายได้โดยเฉลี่ยของประชากร ประมาณ 32,728 บาทต่อครอบครัวต่อปี
การชำระภาษีต่างๆ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีการค้า ประมาณ 8,420 บาท (โดยรวม)

ด้านวัฒนธรรม

บ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้

1.) ด้านศาสนา มีวัดเขาน้อยคงคาราม เป็นจุดศูนย์กลางทางจิตใจของหมู่บ้าน ในปัจจุบัน มีหลวงพ่อกว้าง อายุ 60 พรรษาเป็นเจ้าอาวาส ลำดับที่ 5 (จากปี 2540ถึงปัจจุบัน)

-พระสงฆ์	5 รูป
-เด็กวัด	3 คน
-ศาลาการเปรียญ	1 หลัง
-ศาลาธรรมสังเวช	1 หลัง
-เมรุ	1 หลัง
-กุฏิ	4 หลัง
-โรงครัว	1 หลัง
-สวนป่าในวัด	10 ไร่

2.) ประเพณีที่สำคัญ

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี	วันขึ้นปีใหม่
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี	วันมาฆบูชา
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณี	-
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี	วันมหาสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	วันวิสาขบูชา
เดือนมิถุนายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	วันอาสาฬหบูชา/วันเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณี	วันเฉลิมฯ พระบรมราชินีนาถ
เดือนกันยายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันทอดกฐิน/วันออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณี	วันเฉลิมฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หมายเหตุ ในบางปีวันสำคัญทางศาสนา อาจจะไม่ตรงตามปฏิทินเดือนข้างต้น ได้

3. สังคมวัฒนธรรม (เครือข่าย)

โดยปกติบ้านเขาน้อย หมู่ 12 จะมีลักษณะการอยู่รวมแบบเครือข่าย มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านยังคงให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระดับปานกลาง สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ชาวบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องประสบความสำเร็จในงานอาชีพต่างๆ

“ตระกูล” ที่มีบทบาทในหมู่บ้าน คือ

1. ตระกูล “ผ่องจันทร์” เป็นตระกูลเริ่มแรกที่เข้ามาตั้งหลักปักฐานที่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 เป็นกลุ่มแรก และในปัจจุบันก็ยังคงอาศัยอยู่ในบ้านเขาน้อย หมู่ 12 โดยในอดีตเป็นผู้ใหญ่บ้าน (รักษาการ) คนแรกหมู่บ้านและเป็นสมาชิก อบต.คนแรกของหมู่บ้านเช่นกัน

2. ตระกูล “เลิศสูงเนิน” เป็นตระกูลต่อจากตระกูล “ผ่องจันทร์” โดยตระกูลนี้ในเวลาต่อมา หัวหน้าครอบครัวได้ตำแหน่ง “ผู้ใหญ่บ้าน”

3. ตระกูล “บุญเรือง” เป็นตระกูลต่อจากตระกูล “เลิศสูงเนิน” โดยตระกูลนี้ในเวลาต่อมา หัวหน้าครอบครัวได้ดำรงตำแหน่ง “อบต. รุ่นที่ 3” และดำรงตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน

1.2.4.3 ผู้นำด้านการเมืองการปกครอง

หมู่ 12 บ้านเขาน้อย มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยมีการกำกับดูแลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่ายดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้าน คนปัจจุบัน คือ นายสุเวช จันทร์จันทร์ อายุ 45 ปี เกิดวันที่ 19 ธ.ค. 2500 การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครอง

2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่ คนที่ 1 คือ นายสมหวัง ดินขุนทด อายุ 38 ปี เกิดวันที่ 29 เม.ย. 2507 การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครอง

3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่ คนที่ 2 คือ นายเฉลิมพล วีระรัตน์อมพร อายุ 35 ปี เกิดวันที่ 19 มี.ค. 2510 การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครอง

4. อบต. คนที่ 1 คือ นายบุญรอด บุญเรือง อายุ 56 ปี เกิดวันที่ - - ปี 2489 การศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครอง

5. อบต. คนที่ 2 คือ นายรงค์เกียรติ วัฒนากา อายุ 56 ปี เกิดวันที่ - - ปี 2489 การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครอง

ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

จากแบบรายงานที่ 2 (บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) และแบบรายงานที่ 7 (บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน) จาก 114 ตัวอย่างของ 228 ครัวเรือน 328 หลังคาเรือน ได้ผลการปฏิบัติ ดังนี้

ตารางดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ตัวชี้วัด	ครั้งที่ 1 (%)	ครั้งที่ 2 (%)	บวก -ลบ
ข้อ 1 สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	54.39	84.21	+29.82
ข้อ 2 สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	56.14	78.07	+21.93
ข้อ 3 ชุมชนยกย่องคนทำความดี	50.88	72.81	+21.93
ข้อ 4 สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	50.88	65.79	+14.91
ข้อ 5 สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	1ครั้ง/ปี	1ครั้ง/ปี	
	40.35	67.54	+27.19
ข้อ 6 สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	100	100	เท่าเดิม
ข้อ 7 ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นพร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	100	100	เท่าเดิม
ข้อ 8 ในชุมชนมีการรวมตัวกลุ่มองค์กรประชาชน	100	100	เท่าเดิม
ข้อ 9 ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	55.26	66.66	+11.40
ข้อ 10 ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	100	100	เท่าเดิม
ข้อ 11 ในชุมชนมีผู้นำ ที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	54.39	64.04	+9.65
ข้อ 12 ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดในชุมชน	60.53	78.95	+18.42

ตารางที่ 4.7 ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ด้วยเหตุและปัจจัยดังต่อไปนี้ ที่ส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านเขาน้อย หมู่ 12 ดังนี้

1) การไม่มีเอกสารถือครองในพื้นที่ดิน ตลอดเวลา 15 ปี ของการแยกตัวเป็นบ้านเขาน้อย หมู่ 12 หรือ หากจะนับย้อนหลังกลับไปในอดีต ของบ้านหนองจานหมู่ 4 (เดิม) จะปรากฏเป็นที่แน่ชัดแล้วว่า ประชากรบ้านหนองจาน หมู่ 4 และบ้านเขาน้อย หมู่ 12 ที่แยกออกมาใหม่ ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน โดยที่พื้นฐานความเป็นจริงประชากรจะเข้ามาอยู่และทำมาหากินกันมาหลายยุคหลายสมัย

2) แนวโน้มการอพยพย้ายถิ่นฐาน ด้วยข้อหา “บุกรุกสถานที่ราชการ” ที่ประชากรในหมู่บ้าน ต่อสู้กับหน่วยงานราชการของรัฐ (กรมชลประทาน) มาตลอด 15 ปี ในขณะที่มีความน่าจะเป็นที่ประชากรในหมู่บ้านเขาน้อย จะต้องอพยพไปอยู่ในสถานที่แห่งใหม่ที่หน่วยงานราชการเตรียมรองรับไว้ให้ ซึ่งไม่แน่ใจว่า “ที่ใหม่” จะมีศักยภาพทางการเงิน ทางเศรษฐกิจมากกว่า หรือ ดีกว่า “ที่เก่า” หรือไม่อย่างไร (มีความเป็นไปได้สูง)

4.2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 โดยภาพรวมมีดังนี้คือ

-ผลการประเมินหน่วยระบบ A

-ผลการประเมินหน่วยระบบ B

ดังรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

ก. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยมีความเข้าใจในระดับปานกลาง ว่ารัฐบาลมีนโยบายให้เงินกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินหมุนเวียนและนำไปใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน

ข. เงิน 1 ล้านบาท ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้รับไว้ในระยะแรก ปัจจุบันได้รับอนุมัติเข้าโครงการ เพื่อจัดสรรเงิน 1 ล้านบาทให้กับสมาชิกกองทุนที่ผ่านการพิจารณาและคัดเลือกให้เข้าร่วมกับโครงการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะยังคงหมุนเวียนให้กับสมาชิกต่อไป (จำนวน 4 ครั้งคิดเป็นผู้กู้ 98 รายรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,127,000 บาท)

ค. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คนเป็นชาย 9 คนและหญิง 6 คน ปัจจุบันได้มีการคัดเลือกใหม่ ในวันที่ 23 กรกฎาคม 2545 จำนวน 8 คน เนื่องจากกรรมการชุดเดิมได้ทำงานครบวาระ 1 ปีแล้ว ปรากฏว่า ในการคัดเลือกใหม่ 8 คน ชาวบ้านทุกคนเห็นพ้องต้องกันว่าให้กรรมการชุดเดิมทั้ง 8 คน ที่จับสลากออก ให้กลับเข้ามาทำงานต่ออีกครั้งเนื่องจากบุคคลทั้ง 15 คนเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และนำพากองทุนหมู่บ้านให้เติบโตได้เป็นอย่างดี

ง. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 จัดให้มีการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย 4 วิธีด้วยกัน คือ

1) การคืนประเภทรายเดือน (ค้าขาย, ประมง, โคนม)

2.) การคืนประเภทราย 3 เดือน (สุนัข)

3.) การคืนประเภทราย 6 เดือน (สุนัข, ไข่พื้นเมือง, สุกร)

4.) การคืนประเภทราย 1 ปี (โคเนื้อ)

ปรากฏว่า ณ เดือนสิงหาคม 2545 มียอดผู้กู้ 98 คน ได้ทยอยส่งเงินแล้ว 64 คนคิดเป็นเงินต้น 330,651 บาทและดอกเบี้ยเงินกู้ 39,660 บาทและดอกเบี้ยธนาคาร 355.62 บาท กลับคืนแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แล้วเพื่อทำการในขั้นตอนต่อไป (ปัจจุบันมีการส่งคืนเงินกู้แล้วทั้งสิ้น 6 ครั้ง)

จ. ผู้สมัครขอกู้ จาก 4 ครั้ง ที่มีการพิจารณาอนุมัติเงินให้แก่สมาชิกที่ยื่นคำขอกู้เพื่อเข้าร่วมโครงการจำนวน 4 ครั้งปรากฏว่ามีผู้ผ่านการอนุมัติ 98 คนและไม่ผ่านการอนุมัติ 6 คนเนื่องจาก

-เอกสารไม่ครบถ้วน

-ไม่มีผู้ค้ำประกัน

-เป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ (เนื่องจากขาดการส่งเงินออมทรัพย์ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านเขาน้อย)

-ความน่าเชื่อถือ หรือความเป็นไปได้ของโครงการ มีน้อยมาก

-ผิดระเบียบข้อบังคับ

2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

ก. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน เพื่อให้ได้คนดีเข้าร่วมโครงการมีเกณฑ์ดังนี้

(จุดเด่น) -เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 มาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน

- ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

- เสนอโครงการที่เป็นไปได้จริง คุ่มค่าการลงทุน

- ยอดเงินอนุมัติ จะเป็นไปตามขนาดของโครงการ และตามความเป็นจริง

- มีผู้ค้ำประกัน ที่เชื่อถือได้

(จุดด้อย) - เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนมาก

- ใช้เวลาในการพิจารณานานมาก ประมาณ 1 สัปดาห์

ข. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

(จุดเด่น) - ใช้หลักการทำบัญชีตามแบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

- มีความพยายามให้กรรมการทั้ง 15 คนเรียนรู้หลักการทำบัญชีทุกคนและให้สมาชิกกองทุนเรียนรู้ร่วมกันด้วย

(จุดด้อย) - เป็นหลักการบัญชีกองทุน ที่ชาวบ้านและสมาชิก เข้าใจได้ยากมาก

- ใช้เวลาและงบประมาณสูง ประมาณ 1,000 บาท เพราะต้องแยกเล่ม (ไม่เหมือนกับบัญชีชาวบ้านทั่วไปเนื่องจากเข้าใจง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย)

ค. การรับชำระหนี้

- (จุดเด่น) - มีกรรมการและற்றுญิก มาคอยรับเงินชำระหนี้
- มีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ชัดเจน (ทุกวันที่ 5 ของเดือน 09.00-12.00 น. ณ.ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน)
- มีใบเสร็จรับเงินไว้ให้เป็นหลักฐานการรับจ่ายเงินกองทุน
- (จุดค้อย) - ต้องใช้งบประมาณประมาณ 1,000 บาท (ซื้อสมุดใบเสร็จรับเงิน)

ง. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

- (จุดเด่น) - กรรมการ และผู้ที่มีประสบผลสำเร็จด้านต่างๆ จะคอยแนะนำสมาชิกที่กู้เงินและยังไม่ได้กู้เงิน ให้มีแนวคิดและวิธีการทำธุรกิจอย่างมีศักยภาพ คຸ້ມคຳการลงทุน และคอยแนะนำปรับเปลี่ยนโครงการใหม่ ที่ดีกว่าโครงการเก่าที่เสนอมา
- (จุดค้อย) - กรรมการและผู้ที่มีประสบผลสำเร็จต้องมีเวลาให้ส่วนรวมมากขึ้นกว่าเดิม
- ต้องการงบประมาณเพิ่มเติม

จ. การช่วยหาตลาด

- (จุดเด่น) - ประสานกับหน่วยงานของรัฐ,เอกชน ในการหาตลาดใหม่ให้กับสมาชิก
- (จุดค้อย) - ต้องการงบประมาณเพิ่มเติม

3. ผลการประเมินผลการผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

ก. ผลโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้กู้ 98 คน ได้รับจากพิจารณาอนุมัติโครงการ และจะมีการอนุมัติโครงการในรุ่นต่อไปอีก โดยให้ 6 คน กลับไปทำโครงการใหม่ให้สมบูรณ์
- ยอดเงินให้กู้ ในปัจจุบันมีมูลค่า 1,127,000 บาท (มากกว่าที่ได้รับจัดสรร 1 ล้านบาทในช่วงแรก) และอนุมัติเงินให้กู้เพิ่มขึ้นอีกเมื่อมีการรับเงินต้น (เงินชำระคืนเงินกู้) กลับมาสู่ระบบ

ข. ผลกระทบโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้กู้ที่ได้ 98 คน จะรวม 4 รายที่เคยอนุมัติแล้วไม่ผ่านเนื่องจากเอกสารไม่ครบถ้วนและ 2 รายเปลี่ยนโครงการใหม่ที่มีความเป็นไปได้สูงกว่า
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน มีเพิ่มมากขึ้นประมาณ 1,300,000 บาท (ลดการกู้เงินนอกระบบ)
- การขยายกิจการของผู้กู้ มีเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแหล่งใหม่และมีวงเงินสูงมาก
- การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น เช่น การเพาะพันธุ์ลูกสุกร การเพาะพันธุ์ไก่ชน การเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งในช่วงก่อนหน้ามีขนาดและจำนวนของกิจการนี้อยู่ในวงจำกัด

ค. ผลกระทบทางอ้อมพบว่า

-กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มของกองทุนหมู่บ้านที่มีผลงานดีเด่นระดับอำเภอ

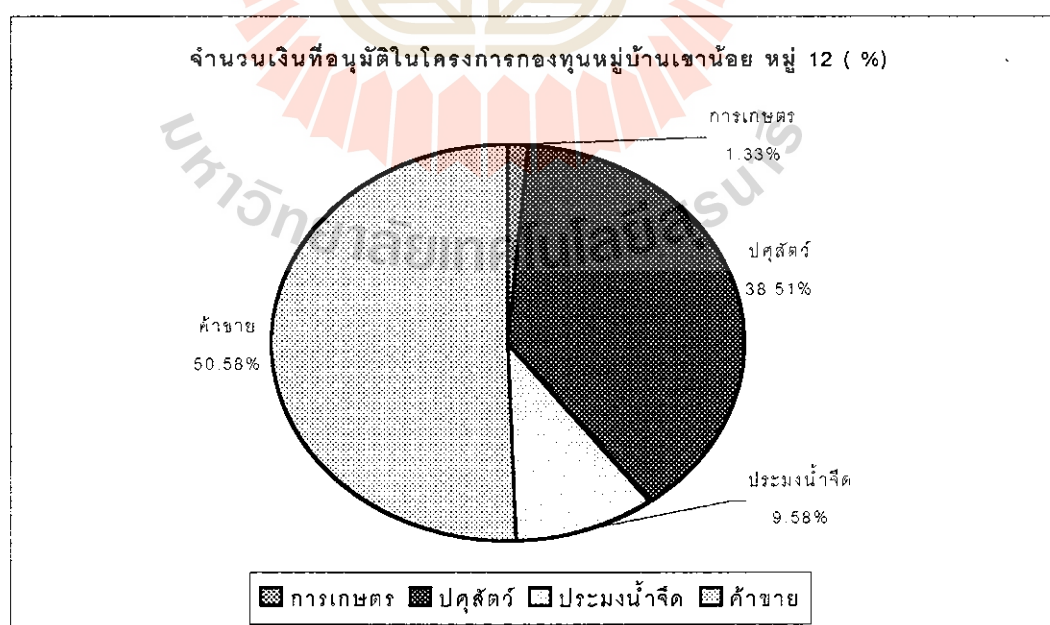
-ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ เนื่องจากกองทุนหมู่บ้านได้รับการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรประชารัฐอำเภอ องค์กรประชารัฐจังหวัด, สำนักงานเกษตรอำเภอ

-ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากกองทุนหมู่บ้าน จะมีการเน้นย้ำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการป้องกันกำจัด เงินนอกระบบ

ตารางแสดง จำนวนเงินอนุมัติของโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

ภาคการผลิต	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	รวม
การเกษตร	-	15,000	-	-	15,000
ปศุสัตว์	160,000	184,000	40,000	50,000	434,000
ประมงน้ำจืด	73,000	25,000	-	10,000	108,000
ค้าขาย	225,000	285,000	-	60,000	570,000
รวม	458,000	509,000	40,000	120,000	1,127,000

ตารางที่ 4.8 จำนวนเงินอนุมัติของโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

รูปที่ 4.3 ร้อยละของการอนุมัติโครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

(จุดเด่น) - ผู้กู้และครอบครัว มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินการอย่างมากและ เป็นเวลานาน เป็นส่วนใหญ่

ข. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวม ผู้กู้จะมีทรัพย์สินทั้งของตนเองและเครือญาติเป็นหลักค้ำประกันอย่างดี ยิ่ง เนื่องจาก ผู้กู้ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจและกิจการต่างๆ เป็นเวลานาน

ค. หนี้สินธนาคารของผู้กู้

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวม ผู้กู้จะไม่มีหนี้สินผูกพันกับธนาคารต่างๆ ก่อนการทำสัญญาเข้าร่วม โครงการกองทุนหมู่บ้าน

(จุดด้อย) - เรื่องหนี้สินธนาคาร ผู้กู้มักจะปิดบังไม่ให้คณะกรรมการทราบเนื่องจากกลัวจะไม่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้ ในรายที่มีหนี้กับธนาคาร จึงเป็นเรื่องที่คณะกรรมการต้องสืบหากันเอง เพื่อ ประกอบการพิจารณา

ง. หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวม ผู้กู้จะมีหนี้นอกระบบน้อยราย และจำนวนเงินไม่มากนัก เนื่องจาก เงินนอกระบบ วิธีการและขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

จ. อาชีพหลักของผู้กู้

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวม ผู้กู้จะมีอาชีพหลัก ที่มีหลักประกันที่แน่นอนรับรองก่อนหน้าอยู่แล้ว จึง ถือเป็นหลักประกันที่ดีอีกอย่างหนึ่งของโครงการ

ฉ. รายได้ของครอบครัว

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวมรายได้ของครอบครัวผู้กู้โดยเฉลี่ยจะอยู่ในเกณฑ์ดีปานกลาง เมื่อเปรียบ เทียบกับกองทุนอื่นๆ เนื่องจากเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจของตำบล

ช. ประสบการณ์ในการดำเนินการ

(จุดเด่น) - โดยส่วนรวม ผู้กู้และครอบครัวจะมีประสบการณ์ในการดำเนินการอย่างมากและ เป็นเวลานาน จึงไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจและสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้

2.) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. เงินที่กู้มาได้

(จุดเด่น) - เงินที่กู้ได้จากโครงการจะเป็นจำนวนเงินตามความเป็นจริงและความเป็นไปได้ของโครงการ และผู้กู้นำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่บรรจุไว้ในคำขอกู้เงินโครงการกองทุนหมู่บ้าน เช่น 3,000 5,000 8,000 10,000 15,000 และ 20,000 บาท

(จุดด้อย) - ด้วยข้อจำกัดของวงเงินให้กู้ (อนุมัติ รายละไม่เกิน 20,000 บาท และไม่เกิน 50,000 บาท ในกรณีที่ต้องให้สมาชิกรับรอง $\frac{3}{4}$) ทำให้ธุรกิจที่ต้องการเงินเป็นจำนวนมากเกิดอุปสรรคในการให้เพื่อสมาชิกลงชื่อหรือยกมือรับรอง

ข. เงินอื่นๆ

(จุดเด่น) - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำลังวางแผนทางในการบริหารจัดการเก็บเงินอื่นๆ เช่น เงินสัจจะ เงินรับฝาก เพื่อให้สมาชิกกองทุนกระตือรือร้นน้อยที่สุด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(จุดด้อย) - เงินอื่นๆ เป็นเรื่องทีละเอียดย่อย ต้องใช้เวลาและความรอบคอบ ในการพิจารณาการบริหารจัดการ

ค. สถานที่ และวัสดุดิบ

(จุดเด่น) - หมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 เป็นสถานที่และเป็นแหล่งวัสดุดิบที่ดีของตำบลและของอำเภอ เนื่องจากเป็นแหล่งวัสดุดิบที่มีความหลากหลายทางกายภาพและเป็นแหล่งวัสดุดิบคงทนถาวรใช้ได้เป็นเวลานาน เช่น แหล่งวัสดุดิบด้านการเกษตร การบริการ และการท่องเที่ยว ทำให้ผู้กู้สามารถจัดหาวัสดุดิบได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

ง. เทคนิควิธีการทำงาน

(จุดเด่น) - ด้วยหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 เป็นแหล่งวัสดุดิบในด้านต่างๆ จึงทำให้มีความหลากหลายในเทคนิควิธีการทำงาน เช่น เทคนิคการบริการของ “มอปลาย่าง” จะเป็นที่รู้จักของทุกคน (ซึ่งผู้กู้แต่ละรายจะมีเทคนิคเฉพาะตัว)

จ. อัตรากำลัง

(จุดเด่น) - ในหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีแรงงานที่มีฝีมือเป็นจำนวนมากในขณะเดียวกันก็มีแรงงานฝีมือจากพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาขอรับการทำงานในหมู่บ้าน (ขายแรงงาน) ทำให้ผู้กู้สามารถบริหารจัดการเรื่องอัตรากำลังได้เป็นอย่างดี

3.) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

ก. การทำกิจการถูกวิธี

(จุดเด่น) - ผู้กู้เงินที่ได้ไปดำเนินกิจการถูกวิธีตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ เป็นกิจการที่มีความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และมีขั้นตอนที่ถูกต้องชัดเจน

ข. การหาตลาดที่ดี

(จุดเด่น) - ผู้กู้แต่ละรายจะมีเทคนิคการหาตลาดที่ดี ที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากเป็นเทคนิคเฉพาะตัว แต่ก็จัดเป็นเทคนิคที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ค. การหาวัตถุประสงค์ที่ดี

(จุดเด่น) - ผู้กู้แต่ละราย (ส่วนใหญ่) จะจัดหาวัตถุประสงค์ที่ดี ที่มีในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการพัฒนาหมู่บ้านทางอ้อมเพื่อให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้นอีกด้วย

ง. การทำบัญชี

(จุดเด่น) - กำลังศึกษาการทำบัญชีแบบทางการให้ถูกต้อง

(จุดด้อย) - ส่วนใหญ่ผู้กู้แต่ละรายมักจะทำบัญชี “แบบชาวบ้าน”

- เรื่องบัญชีทำความเข้าใจยากมาก

จ. การประเมิน

(จุดเด่น) - ได้รับการยอมรับจากหมู่บ้านข้างเคียง หรือ จากหน่วยงานราชการว่า โดยภาพรวมหมู่บ้านเขาน้อยหมู่ 12 ตลอดจนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีศักยภาพและทักษะความสามารถสูงในการประกอบอาชีพหรือกิจการต่างๆ และประสบผลสำเร็จดีเยี่ยม

4.) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

4.1). ผลโดยตรง พบว่า

ก. รายได้เป็นเงิน

(จุดเด่น) - จากการสำรวจพบว่าผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินกิจการ สังเกตได้จากจำนวนผู้กู้ที่ครบกำหนดชำระและจำนวนเงินที่ส่งคืน (เงินต้น + ดอกเบี้ย) มีจำนวน 100%

ข. ผู้กู้ได้ผลผลิตที่เป็นสิ่งของ

(จุดเด่น) - จากการสำรวจพบว่า ผู้กู้นอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นตัวเงินสดแล้ว ผู้กู้ยังมีรายได้เป็นสิ่งของเพิ่มมากขึ้น เช่น ด้านวัตถุ หรือชื่อเสียง

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

ก. ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

(จุดเด่น) - จากการสำรวจพบว่า มีผู้กู้จำนวนมากขยายกิจการเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยปฏิบัติมาก่อน เนื่องจากได้รับเงินกองทุนสนับสนุนกิจการ (ดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินนอกระบบ) การผ่อนชำระนาน จึงทำให้ผู้กู้กล้าที่จะลงทุน

ข. ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจาก การได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(จุดเด่น) - จากการสำรวจพบว่า ด้วยเหตุที่มีเงินกองทุนเพิ่มเติมและดอกเบี้ยต่ำ การผ่อนชำระหนี้ ทำให้ผู้กู้จำนวนไม่น้อย มีความคิดที่จะทดลองเทคนิควิธีการใหม่ที่ทำให้ผลคุ้มค่าแก่การลงทุน เมื่อก่อนไม่กล้าเสี่ยงเนื่องจากมีทุนจำกัดและดอกเบี้ยสูง

ค. ผลกระทบทางอ้อม พบว่า

1.) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

(จุดเด่น) -จากการคํานึงกิจการในระยะหนึ่ง สามารถพบได้ว่า มีผู้กู้เป็นจำนวนมากที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจการต่างๆ ทำให้ผู้กู้มีการพึ่งตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งเงินนอกระบบและมีเงินเหลือเป็นเงินออมหรือไว้ใช้ในการลงทุนครั้งต่อไป

2.) ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

(จุดเด่น) -จากการสำรวจพบว่าผู้กู้แต่ละรายมีแนวโน้มของความสำเร้จสูง (ด้วยเหตุที่มีการจัดการที่ดี มีวัตถุดิบดี และราคาถูก ประกอบกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอ)

3.) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

(จุดเด่น) -จากการสำรวจพบว่า ด้วยเวลาที่ดำเนินกิจการ โครงการกองทุนหมู่บ้านในระยะเวลาไม่นานนัก พบว่า มีประชาชนที่ไปใช้แรงงานต่างถิ่น กลับมาประกอบอาชีพในหมู่บ้านเป็นจำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่มากนัก เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง

4.3.ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพต่างๆ ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

4.3.1 อาชีพการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าของชำ จำนวน 51 ราย พบว่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ วัตถุดิบที่ดี มีคุณภาพ ราคาถูก มีอยู่เป็นจำนวนมาก จัดหาสะดวกรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ การติดต่อสื่อสารสะดวก

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีเทคนิควิธีที่หลากหลาย มีขั้นตอนการประกอบการ ทักษะและความชำนาญ (ประสบการณ์) เป็นเวลานาน และเป็นที่ยอมรับจากส่วนรวม

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพเป็นหลักประกัน มีขนาดและปริมาณพอเหมาะแก่ลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย และที่สำคัญเป็นที่นิยมของตลาด

4.3.2 อาชีพการเพาะพันธุ์สัตว์ (สุกร,สุนัข,โคเนื้อ,ไก่พื้นเมือง,ไก่ชน) จำนวน 34 ราย

พบว่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีสายพันธุ์ที่ดี และเป็นที่ยอมรับของสังคม (โดยจัดเป็นแหล่งพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพของอำเภอปากช่อง)

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีเทคนิควิธี การดูแลรักษา และระบบป้องกันเหตุที่มีมาตรฐาน มีตารางการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ชัดเจน และมีความชำนาญสูง ทักษะดี เนื่องจากปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน (มีการปรับปรุงสายพันธุ์อยู่เสมอ)

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพของสายพันธุ์ ขนาดและปริมาณเป็นที่ต้องการของตลาด และได้รับการยอมรับจากส่วนรวม

4.3.3 อาชีพการเลี้ยงโคนม จำนวน 1 ราย พบว่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ คุณภาพของสายพันธุ์ พื้นที่เหมาะสม มีปริมาณมาก เป็นแหล่งอาหารที่สมบูรณ์

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีเทคนิควิธีดี การดูแลรักษา และระบบป้องกันเหตุที่มีมาตรฐาน มีตารางการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ชัดเจน และมีความชำนาญสูง ทักษะดี เนื่องจากปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน (มีการถ่ายเทสายพันธุ์อยู่เสมอ)

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ นำนมมีคุณภาพ ได้ราคาสูง มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาด เนื่องจากเลี้ยงมาเป็นเวลานาน และมีจำนวนมาก

4.3.4 อาชีพการเกษตรกรรม (พืชอายุสั้น) จำนวน 1 ราย พบว่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การคัดเลือกสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี มีแหล่งน้ำรองรับในปริมาณที่มากพอ และมีการวิเคราะห์ตลาดอยู่เสมอ

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพที่ดีปลอดภัยจากสารพิษ ตลาดต้องการสูง ปริมาณพอเหมาะ

4.3.5 อาชีพการประมงน้ำจืด จำนวน 11 ราย พบว่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เป็นแหล่งที่มีปลาชุกชุม (แหล่งวัดตุ๊กติบ) วัสดุ อุปกรณ์ สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น ราคาไม่สูงนัก

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการบริหารจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื่องจากสำนักงานประมงน้ำจืดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนล่าง) จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและเขตอนุรักษ์ร่วมกับชาวประมง เพื่อให้กระทบกระเทือนต่ออาชีพ รายได้ และสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด(นับเป็นสิ่งที่คิดที่ควรช่วยกันอนุรักษ์)

ผลผลิตที่ดี ได้แก่ คุณภาพของปลาที่จับได้ จะมี “ท่าปลา” เป็นที่รองรับผลผลิตเพื่อนำส่งตลาดที่ต้องการ ปัจจุบันปลาที่จับได้จะมีขนาดและปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค

4.3.6 ตัวอย่างผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 5 ราย

1) รต. วิทยา ยืนยง

อาชีพ ข้าราชการ เกษียณ (การเลี้ยงไก่พื้นเมือง)

เลขบัญชีธนาคาร 06-4303-20-094266-9

รายได้ของครอบครัว 16,000 บาท/เดือน

เงินกู้ที่ได้รับ 20,000 บาท

สถานะของกิจการ ณ.ปัจจุบัน (✓) ดี () ปานกลาง () มีปัญหา

การชำระคืนเงินกู้ () ครั้ง (✓) ยังไม่ครบกำหนดชำระ

แนวโน้มการชำระคืนเงินกู้ (✓) ชำระคืนเงินกู้ () ไม่ชำระคืนเงินกู้ () ไม่แน่ใจ

2) นางกฤษณา จงปლობกลาง

อาชีพ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

เลขบัญชีธนาคาร 06-4303-20-091608-1

รายได้ของครอบครัว 20,000 บาท/เดือน

ยอดเงินกู้ที่ได้รับ 20,000 บาท

สถานะของกิจการ ณ.ปัจจุบัน (✓) ดี () ปานกลาง () มีปัญหา

การชำระคืนเงินกู้ (5) ครั้ง () ยังไม่ครบกำหนดชำระ

แนวโน้มการชำระคืนเงินกู้ (✓) ชำระคืนเงินกู้ () ไม่ชำระคืนเงินกู้ () ไม่แน่ใจ

3) นางทองฮ้อย แสงวงหา

อาชีพ ปศุสัตว์ (เลี้ยงสุกร)

เลขบัญชีธนาคาร 06-4303-20-094187-5

รายได้ของครอบครัว 12,000 บาท/เดือน

ยอดเงินกู้ที่ได้รับ 15,000 บาท

สถานะของกิจการ ณ.ปัจจุบัน (✓) ดี () ปานกลาง () มีปัญหา

การชำระคืนเงินกู้ () ครั้ง (✓) ยังไม่ครบกำหนดชำระ

แนวโน้มการชำระคืนเงินกู้ (✓) ชำระคืนเงินกู้ () ไม่ชำระคืนเงินกู้ () ไม่แน่ใจ

4) นายสัมฤทธิ์ สุขมาก

อาชีพ การประมงน้ำจืด

เลขบัญชีธนาคาร 06-4303-20-080381-8

รายได้ของครอบครัว 9,000 บาท/เดือน

ยอดเงินกู้ที่ได้รับ 8,000 บาท

สถานะของกิจการ ณ.ปัจจุบัน (✓) ดี () ปานกลาง () มีปัญหา
 การชำระคืนเงินกู้ (6) ครั้ง () ยังไม่ครบกำหนดชำระ
 แนวโน้มการชำระคืนเงินกู้ (✓) ชำระคืนเงินกู้ () ไม่ชำระคืนเงินกู้ () ไม่แน่ใจ

5) นางรัสมิ ภูนาเหนือ

อาชีพ ปลูกสัตว์ (การเลี้ยงสุนัข)

เลขบัญชีธนาคาร 06-4303-20-086700-9

รายได้ของครอบครัว 10,000 บาท/เดือน

ยอดเงินกู้ที่ได้รับ 12,000 บาท

สถานะของกิจการ ณ.ปัจจุบัน (✓) ดี () ปานกลาง () มีปัญหา

การชำระคืนเงินกู้ (1) ครั้ง () ยังไม่ครบกำหนดชำระ

แนวโน้มการชำระคืนเงินกู้ (✓) ชำระคืนเงินกู้ () ไม่ชำระคืนเงินกู้ () ไม่แน่ใจ

4.4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 5 ข้อ พบว่า

1.) การเกิดกองทุน พบว่า ก่อนที่จะมีโครงการกองทุนหมู่บ้าน ราษฎรจะรวบรวมเงินไว้ที่กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้านทั้ง 2 กลุ่ม ปัจจุบันยังไม่สามารถนำรวมเข้ากับกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทได้ เนื่องจากติดขัดระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เองและระเบียบกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ (ยังไม่มีมีการบูรณาการกองทุน)

-สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อกองทุนในระดับปานกลาง เนื่องจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ยังไม่เป็นปัจจุบัน

-มีแนวโน้มความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุน เนื่องจากสมาชิกให้ความร่วมมือระดับปานกลาง ภาครัฐและองค์กรเอกชนให้การสนับสนุน

-ยอดเงิน 1 ล้านบาท และเงินออม/เงินหุ้น ยังคงเติบโตขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่เดียวกันก็มีสมาชิกใหม่สมัครเข้าร่วมโครงการ

2.) ระบบบริหารกองทุน พบว่า

-คณะกรรมการกองทุน มีครบตามที่ระเบียบกองทุนฯ กำหนด

-คณะกรรมการจัดแบ่งหน้าที่ชัดเจน

-คณะกรรมการผ่านการคัดเลือกตามระเบียบกองทุนฯ

-ระเบียบกองทุนมีการพัฒนาไปตามลำดับขั้น ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย

-มีการประชุมคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นประจำตามตารางเวลาที่กำหนด

- มีการรับสมัครสมาชิกต่อเนื่องและเป็นขั้นตอน
- มีการทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีระเบียบเงินกู้ ดอกเบี้ย ค่าปรับที่ชัดเจน
- จำนวนผู้กู้มีความพอใจกับการได้รับเงินกู้ตามจำนวนเงินที่กำหนดให้
- ปัจจุบันมีการนำส่งเงินต้นและดอกเบี้ยแล้ว เป็นเงิน 217,351 บาท

3.) การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า

- สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหนึ่ง
- มีการทำหลักภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรม และชีวิต
- มีการนำหลักภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน

4.) การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจแบบสังคม พบว่า

- สมาชิกกองทุน เข้าใจหลักการสำคัญว่า เงิน 1 ล้าน เป็นเงินทุนหมุนเวียนทุกคน ไม่ใช่เงินให้เปล่าจากรัฐบาล เมื่อถึงกำหนดก็ต้องชำระตามระเบียบ ที่กำหนดไว้
- สมาชิกกองทุน ช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของทุกคน โดยช่วยเหลือจัดการในกรณีที่ผู้กู้บางรายไม่ชำระคืนเงินกู้ โดยไม่ต้องรบกวนหน่วยงานราชการลงมาจัดการ
- สมาชิกกองทุน จะพยายามหลีกเลี่ยงเงินนอกระบบ
- สมาชิกกองทุน ลงทุนประกอบการในงานที่ตนถนัด โดยวิเคราะห์ว่าเป็นอาชีพที่คุ้มต่อการลงทุนและ โอกาสเสี่ยงมีน้อย โดยเน้นการบริโภคเองและมีตลาดแน่นอนในหมู่บ้าน

5.) การมีศักยภาพและมีคามเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พบว่า

- สมาชิกกองทุน และประชากรในหมู่บ้าน มีศักยภาพและคุณภาพระดับปานกลาง
- มีความสมบูรณ์ของแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น
- มีทุนทางวัฒนธรรมประเพณี เช่น วัดเขาน้อยคงคาราม เป็นศูนย์กลางจิตใจ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีที่สำคัญ
- มีทุนทางปัญญา คือ ชาวบ้านและผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ มีเป็นจำนวนมากและมีภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่อยสนับสนุน
- มีความสามารถในการทำกิจกรรมของผู้กู้ โดยให้ผลตอบแทนสูง สามารถเลี้ยงครอบครัวและพึ่งตนเองได้อย่างดี

4.4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1.) ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินกิจการกองทุน พบว่า

- การตั้งกองทุนหมู่บ้าน เกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในหมู่บ้าน
- มีกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านเขาน้อย 2 กลุ่ม เป็นทุนเดิมของหมู่บ้าน

2.) ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

- ประชาชนให้ความร่วมมือน้อยในช่วงแรก (ล้งเล)
- ผู้กู้บางรายไม่พอใจในการตัดสินเงินกู้ (ได้ประสานจนเกิดความเข้าใจ)
- จำนวนเงิน 1 ล้านบาท ไม่เพียงพอต่อความต้องการ (เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่)
- มีความอคติเป็นการส่วนตัว

4.4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

- มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน แบบหลวมๆ
- มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (กลุ่มผลิตน้ำปลาจากปลาหมักบ้านเขาน้อย)
- มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกับตำบลอื่นๆ (กลุ่มหาปลา จะส่งปลาไปให้กลุ่มผลิตน้ำปลาของหมู่บ้านอื่นๆ)

-ผู้แทนของหมู่บ้าน ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการ สอช.ต.หนองสาหร่าย

4.4.4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1.) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กำหนด (กทบ.) ครั้งที่ 2 สรุปรูปจากแบบสำรวจ 114 ตัวอย่างพบว่า ความเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางข้างล่าง

ตารางแสดงความเข้มแข็งของชุมชนบ้านเขาน้อย หมู่ 12

กิจกรรม	ร้อยละ (%)		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ความสามัคคี	11.40	84.21	4.39
ความซื่อสัตย์	14.04	78.07	7.89
การยกย่องคนดี	17.54	72.81	9.65
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	21.04	65.79	13.16
การมีโอกาหาความรู้เพิ่มเติม	-	-	-
การมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	-	-	-
ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	-	-	-
มีการรวมตัวกันตั้งกลุ่ม/องค์กร	-	-	-
มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	26.32	66.66	7.02
มีการช่วยเหลือสตรี เด็กและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	-	-	-
มีผู้นำที่มีคุณภาพ ยุติธรรม	64.04	23.68	12.28
มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	78.95	-	21.05

ตารางที่ 4.9 ระดับความเข้มแข็งของบ้านเขาน้อย หมู่ 12

2.) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่น

พบว่าระดับอยู่ในระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นมีระดับปานกลาง

ตารางแสดงความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชน

กิจกรรม	เพิ่มขึ้น/น้อยลง(%)
ความสามัคคี	+29.22
ความซื่อสัตย์	+21.93
การยกย่องคนทำดี	+21.93
การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	+14.91
การมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติม	+27.19
การมีอาชีพเลี้ยงครอบครัว	100
ครอบครัวมีความอบอุ่น	100
มีการรวมตัวตั้งกลุ่ม/องค์กร	100
มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	+11.40
มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	100
มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	+9.65
มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	+18.42

ตารางที่ 4.10 ระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชน

4.5.สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.5.1 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเจ้าน้อย หมู่ 12 พบว่า

1) คณะกรรมการบริหารกองทุน พบว่า มีโครงสร้างองค์กรชัดเจน

-มีคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 15 ท่าน เป็นชาย 9 คน หญิง 6 คน

-มีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานชัดเจน

-มีการคัดเลือกถูกต้องตามระเบียบกองทุนกำหนด

2) ระเบียบการบริหารกองทุน

-มีระเบียบการบริหารกองทุน เป็นของตนเอง โดยยึดกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

-การร่างระเบียบการบริการกองทุน เกิดจากความร่วมมือของทุกๆ ฝ่าย

3) การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร

-มีการประชุมของคณะกรรมการตามตารางที่กำหนด

-มีการรับสมัครสมาชิกใหม่เป็นประจำ

-มีการทำบัญชีเป็นปัจจุบัน

-การรับฝากเงินสัจจะและเงินรับฝาก อยู่ในระหว่างการพิจารณาแนวทางปฏิบัติที่ถูก

ต้อง ชัดเจน และรัดกุม

4) การตัดสินใจ

-มีระเบียบการกู้และการคิดอัตราดอกเบี้ย

5) มีการจัดสรรผลประโยชน์

-อยู่ในการพิจารณาให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง เพราะต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.5.2 ทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

กิจกรรม	ความเข้าใจ %
มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	75.44
มีพัฒนาการตำบลและกรรมการกองทุนให้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม	100
มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์แท้จริงของกองทุน	75.44
มีความเข้าใจถึงระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	75.44
มีความเข้าใจถึง ผลกำไรที่ได้รับจากกองทุน ใครมีส่วนได้รับบ้าง	75.44
มีความเข้าใจที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน	75.44
มีความต้องการให้กองทุนหมู่บ้านมีอยู่ตลอดไป	100

ตารางที่ 4.11 ทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน4.5.3 ศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 พบว่า

1) ศักยภาพเดิมของบริบท พบว่า

-สภาพป่าไม้ สภาพของดิน สภาพของแหล่งน้ำ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

-จำนวนของประชากร และคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

-ระบบสาธารณูปโภค มีอยู่ครบถ้วน เพียงพอต่อความต้องการ

2) การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา มีศักยภาพในด้านต่างๆ คือ

2.1) ทุนด้านการเงิน

-มีกลุ่มออมทรัพย์ 2 กลุ่ม เป็นหลักประกัน

-มีเงินกองทุนอื่นๆ เช่นกลุ่มฌาปนกิจ กลุ่มผู้ใช้น้ำปะปา ฯลฯ

2.2) ทูทางวัฒนธรรมประเพณี

-มีวัดเขาน้อยคงคาราม เป็นศูนย์รวมจิตใจ

-การใช้ภาษาพื้นบ้าน (ภาษากลาง) ในการติดต่อสื่อสาร

-มีขนบธรรมเนียมประเพณีทางศาสนา ที่สำคัญสืบทอดกันมา

2.3) ทูทางปัญญา

-ไม่มีโรงเรียนในพื้นที่

-มีผู้จบการศึกษา และนักศึกษาในระดับต่างๆ 212 คน

-มีภูมิปัญญาชาวบ้าน หลากหลายอาชีพ

3) มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กู้

1)ภาคการเกษตร	1 ราย
2)ภาคการค้าขาย	51 ราย
3)การบริการในชุมชน	- ราย
4)อุตสาหกรรมในครัวเรือน	- ราย
5)การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	- ราย
6)ภาคปศุสัตว์	35 ราย
7)ภาคการประมงน้ำจืด	11 ราย

5.4 ระดับการมีวินัยทางการเงินของสมาชิกกองทุน พบว่า

ผู้ขอกู้และได้รับการอนุมัติ 98 คน รวมเป็นเงิน 1,127,000 บาท ได้นำเงินไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

5.5.5 ประเมินการอนุมัติโครงการ การรับคืนเงินต้น รายรับดอกเบี้ยกองทุน

ตารางแสดงการประเมินการอนุมัติโครงการ การรับคืนเงินต้น รายรับดอกเบี้ยกองทุน(2545)

เดือน	อนุมัติเงิน	รับชำระเงินต้น	รับชำระดอกเบี้ย
ม.ค.	-	-	-
ก.พ.	458,000	-	-
มี.ค.	-	25,436	3,050
เม.ย.	509,000	22,184	2,660
พ.ค.	40,000	43,939	5,270
มิ.ย.	120,000	61,863	7,420
ก.ค.	-	63,949	7,670

ตารางแสดงการประมาณการณ์การอนุมัติโครงการ การรับคืนเงินต้น รายรับดอกเบี้ยกองทุน(2545)

(ต่อ)

เดือน	อนุมัติเงิน	รับชำระเงินต้น	รับชำระดอกเบี้ย
ส.ค.	-	113,280	13,590
ก.ย.	[^] 120,000	[^] 130,000	[^] 14,000
ต.ค.	[^] 100,000	[^] 100,000	[^] 12,000
พ.ย.	[^] 200,000	[^] 140,000	[^] 15,000
ธ.ค.	[^] 100,000	[^] 100,000	[^] 16,000
รวมสิ้นปี	[^] 1,647,000	[^] 800,651	[^] 96,660

A แสดงตัวเลขประมาณการณ์

ตารางที่ 4.12 ประมาณการณ์ การอนุมัติโครงการ การรับคืนเงินต้น รายรับดอกเบี้ยกองทุน (2545)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามและประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 สามารถ สรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
3. เพื่อศึกษาภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12
4. เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12

5.2 วิธีดำเนินการ

1. กำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. การนำเสนอข้อมูลและสรุปผล

5.3 ผลการดำเนินการ

5.3.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ก. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง (75.44 %)

2) เงิน 1 ล้านบาท ที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ถูกจัดสรรให้ผู้กู้ที่ผ่านการอนุมัติ 98 รายเป็นเงิน 1,127,000 บาท โดยจะมีการจัดสรรอีกในลำดับต่อไปอีก ประมาณ 4 ครั้ง คาดว่าจะมีผู้ได้เงินกู้ประมาณ 26 คน ภายในวงเงินประมาณ 520,000 บาทและคาดว่าจะได้ค่าดอกเบี้ยประมาณ 96,000 บาทเป็นการตอบแทน)

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน ทั้ง 15 คน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินการบริหารกองทุนอย่างดี (กำลังเป็นที่ยอมรับในระดับอำเภอ)

4) เงินที่ผู้ชำระคืน มีการชำระคืนเงินกู้แล้ว 6 ครั้ง เป็นเงินทั้งหมด 370,646.62 บาท (เงินต้น 330,651 บาท ดอกเบี้ย 39,660 บาท)

5) ผู้สมัครขอกู้ 104 คนผ่านการอนุมัติ 98 คน

ข. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1.) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ มีเกณฑ์ตัดสินที่ชัดเจนและเคร่งครัด เนื่องจากต้องการได้ผู้กู้ที่เป็นคนดีเข้าร่วมโครงการ (เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อหน่วยระบบ B)

1) การทำบัญชีกองทุน ใช้หลักบัญชีที่เป็นหลักสากลของบัญชีกองทุน โดยเน้นให้คณะกรรมการทั้ง 15 เข้าใจเรียนรู้หลักการทำบัญชีทุกคน (เน้นให้ทำบัญชีเป็นปัจจุบันมากที่สุด)

2) การรับชำระหนี้ มีกรรมการและற்றுญิกมาคอยรับเงินค่าชำระหนี้ ตามวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด (ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน) โดยออกไปเสีรับเงินไว้เป็นหลักฐาน

3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ มีกรรมการ และ ผู้มีประสบผลสำเร็จด้านต่างๆ คอยช่วยเหลือแนะนำวิธีการทำธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าการลงทุน

4) การช่วยหาตลาด มีการประสานกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน ในการหาตลาดใหม่ๆ อยู่เสมอ

ค. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

1) ผลโดยตรง จำนวนผู้กู้ 98 คนได้รับการอนุมัติเงินกู้ โดยมี 6 คน กลับไปทำโครงการใหม่ และมีแนวโน้มจะปล่อยเงินครั้งต่อไปอีก เมื่อมีเงินต้นและดอกเบี้ยหมุนกลับเข้ามาสู่ระบบ

2) ผลกระทบโดยตรง จำนวนผู้กู้ที่จะเพิ่มขึ้นตามจำนวนเงินที่ส่งคืนกลับสู่ระบบ เพื่อให้ผู้กู้สามารถขยายกิจการของตนเอง กอปรกับจะเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3) ผลกระทบทางอ้อม กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง มีเครือข่ายการเรียนรู้ และเครือข่ายการตลาด ตลอดจนภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างดี

5.3.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบเฉพาะตัว พบว่า ผู้กู้และครอบครัวจะมีความรู้ความสามารถ และทักษะของการประกอบกิจการเป็นอย่างดี เนื่องจากมีประสบการณ์ ในการดำเนินกิจการมาเป็นเวลานาน ทำให้ฐานะและรายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติมีเป็นประกัน ได้อย่างดี ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคในการชำระคืน เงินกู้

ก. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

เงินที่กู้มาได้จะถูกนำมาใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ด้านสถานที่วัตถุดิบ เทคนิควิธีการทำงานและกำลังทำงาน ก็ถูกจัดใช้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสูงสุดคุ่มค่าการลงทุน

ข. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

ผู้ดูแลรายจะมีวิธีดำเนินการที่หลากหลาย มีการบัญชีแบบชาวบ้าน เป็นตัวคูณการใช้จ่าย มีการจัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยจะทำการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เป็นประจำ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ค. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

รายได้ในรูปของเงินสด วัตถุดิบ ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงมีหลายรายขยายกิจการเพิ่มเติม สร้างความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน และมีการกลับคืนถิ่นฐานเป็นจำนวนหนึ่ง

5.4 อภิปรายผล

1.) การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ข้อ 1 กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 มีการจัดโครงการสร้างองค์กรอย่างชัดเจนมีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่อย่างถูกต้องชัดเจน โดยระเบียบกองทุนที่ร่วมกันสร้างขึ้นจากทุกๆฝ่าย มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีเกณฑ์การพิจารณาตัดสินเงินกู้ที่ชัดเจน รัดกุม ตลอดจนมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างยุติธรรม โปร่งใส

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ทักษะที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเขาน้อย หมู่ 12 จัดอยู่ในระดับปานกลาง ในนโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 ศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน เขาน้อย หมู่ 12 จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเหตุที่มีทุนทางกายภาพ เศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรมและความเข้มแข็งของกิจการตลอดจนอาชีพต่างๆ โดยสมาชิกในสังคมให้ความช่วยเหลือ มีความซื่อสัตย์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตลอดจนมีผู้นำที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์ดี

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ระดับการมีวินัยทางการเงิน พบว่า 98 คนที่เข้าร่วมโครงการ นำเงินไปใช้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่เขียนใช้ในโครงการทุกประการ

2.) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ก. ปัจจัยด้านบวก

ความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายอย่างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน จะเป็นตัวกระตุ้นที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเดิมที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน จะเป็นพื้นฐานให้ทราบถึงความซื่อสัตย์ การมีศักยภาพ และการบริหารที่ดี องค์กรและเครือข่ายต่างๆ ในหมู่บ้านจะช่วยสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านให้ประสบผลสำเร็จ

ข. ปัจจัยด้านลบ

การไม่ยอมรับคำตัดสินของคณะกรรมการกองทุน จำนวนผู้ไม่ได้ความร่วมมือกับ

กองทุน และความมือคดเป็นการส่วนตัว ตลอดจนรวมไปถึงการไม่ยอมส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืนแก่กองทุน จะเป็นตัวขัดขวางการเจริญเติบโตของกองทุน

ค.การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ได้มีความพยายามสร้างเครือข่ายองค์กรภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มประมงน้ำจืด กลุ่มผู้ผลิตน้ำปลาจากปลาหมัก กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ตัวแทนศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.)

ง. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านรู้จักบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงต่อสังคมส่วนรวม และมีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ แบบแผน โดยมีผู้นำชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้านให้การสนับสนุน

จ. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

- ผลโดยตรง การเติบโตของกองทุนหมู่บ้านจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการจัด การวางแผนการที่ดี และยอดเงินส่งคืน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ซึ่งจะแสดงถึงคนมีรายได้จากการดำเนินกิจการที่ประสบผลสำเร็จ

- ผลกระทบโดยตรง การขยายกิจการ การเกิดกิจการใหม่ ความมีปีกแผ่นและความเข้มแข็งทางฐานะเศรษฐกิจเป็นผลที่มาจากการผู้ที่เกี่ยวข้องโครงการเพิ่มขึ้นและประสบผลสำเร็จ

- ผลกระทบโดยอ้อม คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ความอบอุ่นของครอบครัวและชุมชน การพึ่งพาตนเองได้ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นผลจากการร่วมมือของกองทุน

5.5. ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.) หมวดที่ 6 ว่าด้วยกองทุนและสมาชิกกองทุน เห็นควรเพิ่มเติมข้อ 23 (9) เงินกู้ยืมระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.) หมวดที่ 5 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรเพิ่มเติมข้อ 18 (10) ให้คณะกรรมการกองทุนทั้งหมดที่ลงนามในการทำนิติกรรม สัญญาหรือดำเนินการกำหนด เงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนตามข้อ 18 (6)

5.5.2 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.) ควรให้เพิ่มบทเฉพาะการ ดังนี้คือ ให้คณะกรรมการทั้งหมดลงนามในการทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

2.) ควรให้เพิ่มในหมวดเงินทุน และแหล่งเงินทุน คือเงินกู้ยืมระหว่างกองทุน

3.) ในหมวดหลักประกันเงินกู้ เห็นควรให้เพิ่มข้อความดังนี้ คือ บุคคลค้ำประกัน บุคคลใดบุคคลหนึ่งตามที่กรรมการกองทุนเห็นสมควร

4.) เพิ่มข้อความ ต่อวันต่อเงินต้นส่งงวด(เงินต้นบวกดอกเบี้ย) ในข้อ 37(คำปรับ)

5.) เพิ่มข้อความ เป็นเวลา 4 เดือน ในข้อ 6(6)

6.) ควรแก้ไขข้อ 38 ดังนี้

38(1) เงินปันผลค่าหุ้น	30%
38(2) เงินประกันความเสี่ยง	10%
38(3) เงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้	5%
38(4) เงินตอบแทนคืนแก่กรรมการกองทุน	20%
38(5) เงินทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของสมาชิกและครอบครัว	5%
38(6) เงินทุนเพื่อสมทบกองทุน	5%
38(7) เงินสวัสดิการให้แก่สมาชิก	5%
38(8) เงินเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน	5%
38(9) เงินสำหรับการศึกษางาน	10%
38(10) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร	5%

5.5.3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1.) สักส่วนคณะกรรมการกองทุน ควรมีความหลากหลายทั้งเพศและวัย เนื่องจากวัยหนุ่มสาว จะมีความคล่องตัวในการปฏิบัติ วัยผู้ใหญ่จะให้ข้อคิดและความรอบรอบในการปฏิบัติงาน

2.) การทำบัญชี เห็นควรใช้รูปแบบ “บัญชีชาวบ้าน” ในช่วงปีแรกก่อนแล้วจึงขยับเป็น “บัญชีสากล”

3.) ควรจัดหมุนเวียนกรรมการทุกท่าน ให้เข้ารับอบรมในเรื่องต่างๆ (โดยไม่เจาะจงว่าตรงกับตำแหน่งหรือไม่ก็ได้)

4.) ควรจัดให้สมาชิกกองทุนเข้าร่วมประชุมหรือเข้ารับการอบรมในเรื่องต่างๆ ร่วมกับคณะกรรมการกองทุน

5.5.4 ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจการอาชีพของสมาชิกกองทุน ในประเด็นที่เห็นควรปรับปรุงแก้ไข

1.) จัดทีมคณะกรรมฝ่ายตรวจสอบและฝ่ายประชาสัมพันธ์ ลงพบปะพูดคุยสมาชิก เพื่อตรวจสอบและรับทราบปัญหาต่างๆ

- 2.) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่ออบรมให้ความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจและงานต่างๆ
- 3.) ประสานกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อพัฒนาระบบเครือข่าย เพื่อเสริมความเข้มแข็งและศักยภาพของกิจการ
- 4.) เพื่อป้องกันการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ให้ผู้กู้เงินแจ้งให้คณะกรรมการหรือกรรมการ เข้าตรวจสอบ ตรวจจับ หลังจากที่ได้มีการใช้เงินตามที่แจ้งไว้ในวัตถุประสงค์แล้ว

